

Војнопензионерске теме и дилеме

ДА ПЕНЗИЈЕ СЛЕДЕ ПЛАТЕ

После најновијег повећања примања, пензија заставника прве класе у односу на његовог активног колегу (зависно од платне групе) износи негде од 55 до 58 одсто. Потпуковничка пензија износи око 66 одсто плате активног официра истог чина. Пуковници у пензији имају 69 одсто од плате активног колеге, док је код генерал-мајора пензија само 62,6 одсто у односу на плату. Већина њих је у пензију отишло са примањима од 85 одсто у односу на последњу плату.

Почетком фебруара је исплата усклађених пензија увећаних за 14,8 одсто. То је реакција државе на заостајање примања грађана трећег доба у односу на плате запослених. Последњих година су плате у јавном сектору расле брже од пензија. То је популацију времешних чланова друштва довело у веома тешку ситуацију. Пензије су падале испод црвених линија, а они који су од њих морали да живе довијали су се на различите начине да саставе крај једног с почетком наредног месеца.

Мада држава настоји да побољша стандард својих грађана, за поједине категорије није могуће постићи циљеве, нити је буџет довољан да покрије све расходе. Србија је прошле године имала дефицит буџета од 179,3 милијарде динара, што представља 2,2 одсто бруто домаћег производа (БДП), а у односу на првобитно усвојен буџет, којим је планиран дефицит од 264 милијарде динара, резултат је био бољи за 84,7 милијарди динара, саопштило је Министарство финансија. Остварени резултат бољи је од плана предвиђеног ребалансом буџета за 48,2 милијарде динара (0,6 одсто БДП-а), с обзиром на то да је предвиђен дефицит у износу од 227,5 милијарди динара, то јест 2,8 одсто БДП-а, објавило је Министарство финансија. Приходи су остварени у износу од 1.889,1 милијарду динара, а расходи су извршени у износу од 2.068,4 милијарде динара. У децембру је остварен дефицит који је износио 132,2 милијарде динара.

У децембру 2023. године су наплаћени приходи у износу од 179,7 милијарди динара, од чега су порески приходи износили 145,6 милијарди динара. Највећи део пореских прихода односи се на уплату ПДВ-а, у износу од 79,2 милијарде динара и акциза у износу од 27,7 милијарди динара. Непорески приходи остварени су у износу од 25,8 милијарди динара, а прилив донација у децембру износио је 8,3 милијарде динара. Расходи су извршени у износу од 311,9 милијарди динара.

Расходи за запослене у децембру су износили 35,6 милијарди динара, капиталне инвестиције 107,7 милијарди динара, трансфери организацијама обавезног социјалног осигурања 44,9 милијарди динара, субвенције 32,6 милијарди динара, а расходи за коришћење роба и услуга 25 милијарди динара.

Да је економија Србије на здравим ногама сведочи и чињеница да је јавни дуг лане износио 52,3 одсто БДП-а.

Јавни дуг Србије на крају 2023. године износио је око 35,15 милијарди евра, што је 52,3 одсто бруто домаћег производа (БДП), објавило је Министарство финансија. На крају новембра јавни дуг је био 35,62 милијарде евра, односно 51,5 одсто БДП-а. Јавни дуг Србије је на крају 2022. био 33,33 милијарде евра или 55,1 одсто БДП-а, преноси Бета.

Пензије у Србији су од 1. јануара ове године повећане за 14,8 одсто, чиме долазимо до просечне пензије од 390 евра. Примања пензионера су претходно повећана 1. октобра 2023. године и то за 5,5 одсто. Са последњим повећањем значи да су пензије од 1. октобра повећане за 21,1 одсто. Како тврди потпредседник Владе и министар финансија Синиша Мали у току 2023. године забележен је реалан раст пензија од 8,7 одсто, што значи да и поред инфлације, која се од априла налази на силазној путањи, пензије значајно расту, а самим тим и животни стандард најстаријих.

Однос плата и пензија најбоље говори да ли примања грађана трећег доба прате плате. У последњим годинама често је био случај да, фигуративно речено, плате скоче за два корака, а пензије само за један. На тај начин се увећавао јаз између ова два параметра.

Када је о систему одбране реч, после најновијег повећања плата и пензија однос показује извесна колебања. Тако је пензија заставника прве класе у односу на његовог активног колегу (зависно од платне групе) негде од 55 до 58 одсто. Стога овој категорији војних пензионера треба посветити више пажње. Потпуковничка пензија износи око 66 одсто плате активног официра истог чина. Пуковници у пензији имају 69 одсто од плате активног колеге, док је код генерал-мајора пензија само 62,6 одсто у односу на плату. Већина њих је у пензију отишло са примањима од 85 одсто у односу на последњу плату. Велика је шароликост и у висини пензија старешина истог чина и платне групе, само у различито време пензионисаних.

Сматра се да би све неправде могле да се елиминишу уколико би се пензије поново вратиле у Фонд за СОВО. Тај фонд се сада бави само здравственим осигурањем социјалних осигураника активних припадника и њихових породица, а и пензионера и њихових чланова породице. Институцију која је савршено функционисала готово четири деценије (Фонд за СОВО) преполовили су надлежности

они који су разбијали војску и систем одбране земље. Зар није време да се постепено пензијско и инвалидско осигурање професионалних војника врати тамо где му је место. Уосталом такво је решење у многим другим земљама света. Специфичност војног позива се испољава пре свега када је реч о пензијском и инвалидском осигурању.

Све би добро било када би цене бар неко време мировале. Али њих тешко ко може да заузда. Од 1. фебруара цене смештаја у државним домовима за стара лица биће више за трећину. Надлежни овај потез правдају да цене у домовима нису мењане од 2015. године. Иначе, највиша цена за смештај у Геронтолошком центру у Београду износи 54.144 динара. Најнижа цена за смештај корисника била је у Геронтолошком центру Сомбор и износила је 26.978 динара. У Србији је укупно 74 државна дома, а у њима се тренутно налази 13.526 корисника. Што се тиче приватних домова, у њима су претходне године повећане цене за десет до 15 одсто. Сада се цене у просеку крећу од 60.000 до 120.000 динара.

У банкама влада права јагма за пензионерима. Они се сматрају најсигурнијим платишима рата кредита, јер имају редовне месечне приходе. Стога је све више банака које припремају посебне понуде за пензионере. Прописано је да готовински кредит пензионер може да отплати највише 71 месец. Што се тиче последње године живота у којој пензионер треба да отплати подигнути кредит, међу банкама постоје велике разлике. Сада је то углавном 80 година, а раније је та граница била између 72 и 75 година живота. Реч је о томе да како су се пензионери „селили“ у банке које су дозвољавале највишу старосну границу од 80 година, тако су и друге банке морале да повећају овај старосни лимит.

Како ствари стоје, у овој години вероватно неће бити новог повећања пензија. То ће се догодити тек од 1. јануара 2025. године, ако у међувремену не дође до скока инфлације. У буџету за ову годину нису планирана ни средства за једнократну помоћ, која је у последње две године дељена у новембру или децембру. Све у свему: усе и у своје кљусе. Ко буде штедео, имаће. Ко буде остварио допунске приходе, такође.

Звонимир ПЕШИЋ

Председник УВПС упутио писмо министру Унутрашњих послова у вези са пререгистрацијом оружја

МОЖЕ ЛИ БЕЗ ТАКСИ

Председник УВПС Љубомир Драгањац, поводом истека предстојећег рока за пререгистрацију оружја, упутио је писмо министру унутрашњих послова Братиславу Гашићу. Писмо доносимо у целости:

Чланом 50. Закона о оружју и муницији („Службени гласник РС“, бр. 20/15, 10/2019, 20/20, и 14/2022. године) прописана је обавеза физичких лица која су поседовала оружане листове и дозволе за

закона, из следећих разлога:

1) оружје за које поседују оружане листове наведени пензионери су купили или су га добили као награду – поклон током службе или при одласку у пензију. До пензионисања су га поседовали уз службену дозволу и користили и у вршењу службе, а након пензионисања су за то оружје прибавили оружане листове по закону. Кроз читав вишедеценијски период поседовања тог оружја,

ови пензионери су са њим поступали по важним прописима, дисциплиновано и пажљиво тако да није било нарушавања јавног реда и мира.

2) већина тих лица пензионисаних пре почетка примене предмета закона су поодмаклог животног

доба, у седамдесетим и осамдесетим годинама старости. По законима природе, у догледно време ће доћи до тога да њихови наследници поступе по одредбама члана 29. предметног закона. Отуда се намеће питање потребе, неопходности и правичности наметања обавезе због прибављања нових оружаных листова од стране ових пензионера садашњих власника оружја.

3) оружје за које поседују оружане листове, посебно оно добијено као награда или поклон при одласку у пензију, има за ове пензионере велику вредност, као једина очувана веза са службом у којој су провели читав радни век. Због тога су то оружје до сада задржали упркос плаћању високих годишњих пореза, којима су то оружје вишеструко преплатили.

Сада, суочени са, за своје године и приходе, захтевном процедуром и релативно високим трошковима прибављања нових оружаных листова, многи ће бити принуђени да то оружје предају органима МУП-а, што може резултирати револтом ове друштвено одговорне популације.

ношење оружја за личну безбедност, као и правна лица и предузетници који поседују одобрење за држање оружја, издата по закону који је важио до дана примене овога закона, дужни су да до 5. марта 2024. године поднесу захтев за издавање исправа за пререгистрацију оружја, заједно са уверењем о здравственој способности за држање и ношење оружја у складу са овим законом.

Поступајући по захтевима чланства, предлажемо да се од напред наведене обавезе ослободи војни пензионери припадници органа унутрашњих послова и безбедности, и да се пререгистрација тог оружја омогући без плаћања додатних трошкова и то, уверења о здравственој способности и свих такси као и такси о доказу од надлежног Основног и Вишег суда да се против лица не води кривични поступак, јер су оне плаћене приликом прве регистрације оружја, а да се евентуално плати само издавање новог оружаног листа.

Прихватање предложеног било би правично према наведеној популацији, а никако не би нарушило односно умањило постизање сврхе и циљева предметног

Честитка УВПС Војној болници Ниш

ОСЛОНАЦ ВОЈНОМ ЗДРАВСТВУ

Председник УВПС Љубомир Драгањац, поводом Дана Војне болнице Ниш упутио је честитку управнику пук др сци Вељку Милићу честитку следеће садржине:

У име Удружења војних пензионера Србије и у своје лично, Вама и припадницима Војне болнице Ниш, поводом 22. јануара Дана Војне болнице Ниш честитамо вам 146 година успешног рада и постојања.

Поносимо се вашим резултатима и желимо свако добро Вама и Вашим најближим сарадницима. Преданошћу и професионализмом били сте и остали ослонац војном здравству Србије.

Замена исправа за пререгистрацију оружја

РОК ЈЕ 5. МАРТ

Законом о оружју и муницији „Службени лист РС“, број 20/20115, 10/2019; 20/2020 и 14/2022, прописано је да физичка лица која поседују оружане листове и дозволе за ношење оружја за личну безбедност, као и правна лица и предузетници који су поседовали одобрења за држање оружја, издата по закону који је важио до дана почетка примене овог закона, дужни су да до 5. марта 2024. године поднесу захтев за издавање исправе, заједно са уверењем о здравственој способности за држање и ношење оружја у складу са овим законом.

Физичка лица подносе лично захтев за издавање оружаног листа, организационој јединици овог министарства према месту пребивалишта подносиоца захтева, при чему је уз наведени захтев неопходно следеће:

1. Важећа лична карта;
2. Уверење о здравственој способности за држање и ношење оружја;

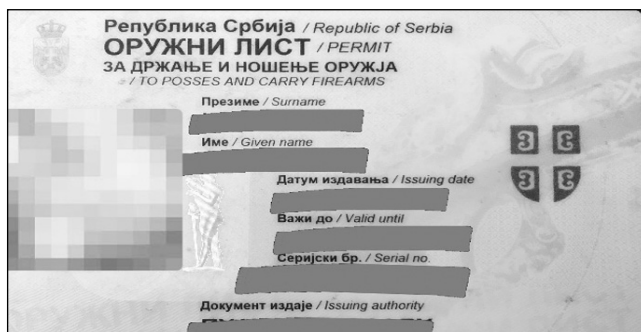
Пре подношења захтева за издавање уверења о здравственој способности задржање и ношење оружја, неопходно је код изабраног лекара узети Потврду о болестима (која се плаћа 3.240,00 динара) и са издатом потврдом иде се у надлежни цивили Дом здравља за издавање Уверења о здравственој способности, такса се плаћа око 2.500,00) динара;

1. Доказ о оправданости разлога задржање одређене врсте оружја – издаје МУП.

2. Уплатница генерисана на, МУП по службеној дужности, уз сагласност странке, прибавља:

Уверење од надлежног Основног и Вишег суда да се против лица не води кривични поступак.

Грађани могу и сами да прибаве, односно да приложе наведени документ уколико то желе.

Обележен Дан Војне болнице у Нишу

СТИГАО СТРУЧНИ ПОДМЛАДАК

Војна болница у Нишу је 22. јануара прославила 146 година од оснивања.

Свечаности су присуствовали државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, социјална и борацка питања др Дејан Антић, градоначелница Ниша Драгана Сотировски, затим представници нишких општина, Руско-српског хуманитарног центра, УВПС Ниш др Витомир Панчић и Зоран Јашовић, осталих удружења која негују слободарске традиције и други. Положили су венце на спомен-пирамиди коју су још у време Првог светског рата својим преминулим пацијентима подигли војни лекари. Челници Војне болнице Ниш (ВБ) положили су венац и на споменик пуковнику Владимиру Ђорђевићу, оснивачу болнице. Представници Руско-српског хуманитарног центра у Нишу су венцем окитили Споменик обележје руском медицинском особљу које се жртвовало помажући српској војсци током Великог рата.

Управник ВБ Ниш др Вељко Милић ј нагласио да је та институција данас модерна здравствена установа која гледа у будућност.

„Припремамо се за бољу будућност, али поштујемо и традицију, јер не може да се заборави улога великана, попут доктора Владимира Ђорђевића, који је иницирао отварање Војне болнице у Нишу. Она је била место са ког се касније развијало здравство у овом крају. Војна болница је, између осталог, дала допринос оснивању цивилне болнице и Пастеровог института и низ других институција. На овај дан одајемо почаст свим лекарима и особљу који су радили током тешких времена, ратних, епидемија, који су у Војну болницу уложили део себе. Са друге стране, настава се борба за њену будућност. Напредак се огледа кроз много младих стручних лекара и медицинских техничара, које смо последњих година при-

мили. Неки су дошли са специјализације са Војномедицинске академије. Сада су они у фокусу. Ми стварамо услове набавком нових медицинских апарата”, истакао је управник болнице др Вељко Милић.

Државни секретар у Министарству рада, запошљавања, социјална и борацка питања др Дејан Антић подвлачи да ВБ Ниш нема само дугу, већ и славну историју.

„Основана је у тешким ратним временима у време Другог српско-турског рата, у време када су јужни крајеви ослобођени од турска. Пошто је била једина болница у Нишу, она је истовремено била и цивилна болница, што много повећава њен значај. Током балканских ратова, Првог и Другог светског рата и након тога, она пружа медицинску заштиту и људима који нису само припадници војске, него и цивилима, због чега је постојање овакве болнице све време од значаја за читав југ Србије. Захвалан сам челницима Војне болнице, лекарима и медицинском особљу на помоћи коју пружају и борцима и ратним војним инвалидима и свима другима који су доприносили одбрани Србије”, истакао је државни секретар др Милан Антић.

Давне 1878 године, 22. јануара одлуком Врховног штаба Српске војске, а на предлог начелника санитетске службе др Владана Ђорђевића, основана је Велика нишка војна болница за 1.000 рањеника.

Поводом Дана Војне болнице Ниш у галерији Нишког културног центра, отворена је изложба „Ваљево је 1914-1915. било град – болница, а њен управник пуковник др Милан Пецић”, аутор Проф. Владимир Кривошејев.

„Дан касније у малој сали Дома Војске у Нишу, премијерно је приказан документарни филм „Војна болница Ниш - 145 година“.

3. Јашовић

Обележен
Дан ослобођења Ниша
од Турака

ДОСТОЈНИ ХРАБРОСТИ ПРЕДАКА

Поводом Дана ослобођења Ниша у Српско-турском рату, на Споменик Тодора П. Станковића и на Споменик ослободиоцима Ниша венце су положили градски званичници, представници Војске Србије, Полицијске управе, Нишавског управног округа, Удружења војних пензионера Ниша и друга удружења која негују традиције ослободилачких ратова.

Ниш је ослобођен од Турака пре 146 година (11. јануара 1878. године) и тада се, после скоро пет векова, на бедемима Нишке тврђаве завијорио српски барјак. Заставу је на Стамбол-капији поставио Нишлија Тодор П. Станковић.

„Важно је да памтимо дан када је Ниш ослобођен од турског зулума, дан када је Тодор П. Станковић поставио српску заставу на Стамбол-капију нишке Тврђаве“ рекла је градоначелница Ниша Драгана Сотировски.

Градоначелница је подсетила на време када је Ниш припојен матици Србији.

„Ниш је био слободан и припојен матици Србији. Град чува и негује традиције слободарства и јунаштва српске војске. Наша обавеза је да будемо достојни слободе и храбрости наших предака. Честитам добитницима највишег признања Града Ниша, награде „11. јануар“. Наша највећа снага је у људима, њиховим делима, знању и вештини. Чувајмо мир, своју слободу и независност. Чувајмо нашу Србију и наш Ниш“, казала је Сотировски.

Након полагања венаца у Народном позоришту у Нишу, уручено је највеће градско признање награда „11. јануар“ представницима Војног оркестра Ниш, Ватрогасно-спасилачкој бригади Ниш и Горану Шепићу члану бенда „Кербер“.

„Ова награда не припада само садашњој генерацији музичара у оркестру, већ обухвата и рад претходних музичара и начелника оркестра. Војни оркестар је у овом тренутку препознат као један од добитника високе награде“, рекао је мајор Дејан Ђорђевић, начелник Војног оркестра Ниш.

Свечаном уручивању награда присуствовали су представници градског руководства, Војске, Полиције, Цркве, удружења и друге угледне званице.

Зоран Јашовић

Нових 15 санитарских возила за војно здравство ЗА БОЉУ УСЛУГУ

Обележен Међународни дан сећања на жртве Холокауста

ДА СЕ НИКАДА НЕ ПОНОВИ

Државна церемонија одавања почести поводом Међународног дана сећања на жртве Холокауста одржана је 28. јануара код Споменика жртвама геноцида у Другом светском рату у оквиру комплекса некадашњег концентрационог логора на Старом сајмишту у Београду.

Церемонији су у име Министарства одбране и Војске Србије присуствовали државни секретар у Министарству одбране Немања Старовић, вршилац дужности помоћника министра за политику одбране Предраг Бандић и командант Ратног ваздухопловства и ПВО генерал - потпуковник Душко Жарковић.

Догађају су присуствовали и представници Владе Србије и Народне Скупштине Републике Србије, представници Града Београда, Меморијалног центра „Старо сајмиште“, СУБ-НОР-а Србије, бројних удружења, ратни ветерани, преживели логорашаи као и потомци страдалих. Други светски рат однео је више милиона недужних жртава, а Међународни дан сећања на жртве Холокауста обележава се од 2005. године, доношењем Резолуције Генералне скупштине Уједињених нација. Дан када је 1945. године ослобођен најозлоглашенији концентрациони логор Аушвиц-Биркенау Генерална скупштина УН прогласила је као дан људских права, превенције и кажњавања злочина геноцида, као и стално присутне опасности од расне, националне и верске мржње, заснованих на предрасудама.

Потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић обишао је 16. јануара 15 новонабављених санитарских возила у кругу Војномедицинске академије.

Набављена за потребе система здравствене заштите у Министарству одбране, нова санитарска возила садрже сву неопходну савремену медицинску опрему и намењена су војноздравственим установама, а све са циљем пружања боље здравствене заштите војним осигураницима.

Министар Вучевић је, након обиласка, истакао да смо данас у прилици да видимо 15 нових санитарских возила и то четири различита типа, међу којима су и она за превоз особа са инвалидитетом, превоз особа које иду на дијализу, санитарска возила опште намене и санитарска возила за потребе пружања здравствене помоћи угроженим пацијентима. Он је додао и да су ова возила плаћена 120 милиона динара.

- После много година већи број санитарских возила јекупљен одједног произвођача, да би то смањило трошкове одржавања и опремања. Струка је рекла која су возила најбоља и која су потребна, а Управа за војно здравство их је распоредила за здравствене установе у Београду, али и за војне болнице у Новом Саду и Нишу и тиме смо регионално покрили целу државу - рекао је министар одбране.

Према његовим речима, осим нових 15 возила, Групаација Одбрамбене индустрије Србије донирала је још два санитарска возила, која ће на захтев Војске Србије бити распоређена у Другу бригаду копнене војске, како би се обезбедио превоз пацијената из тог дела Србије ка војним здравственим центрима, пре свега у гарнизону амбуланти у Краљеву, али у Рашки и Новом Пазару и у другим местима.

- Нова возила ће олакшати не само рад свих људи у војном здравству, него ће пре свега пружати боље услуге пацијентима и осигураницима које очекују и верујем да ћемо овако да наставимо и у будуће - рекао је министар Вучевић.

Он је, том приликом, говорио и о великом пројекту обнове, односно реконструкције енергетске ефикасности Војномедицинске академије који се реализује заједно са Министарством рударства и енергетике и додао да је Војномедицинска академија објекат на понос Министарства одбране и целе државе и да је и даље једна од најпрепознатљивијих здравствених установа у Србији.

Обележене годишњице смрти војвода Живојина Мишића и Петра Бојовића и армијског генерала Павла Јуришића Штурма

ПОШТА ВОЈСКОВОЂАМА

Многобројне делегације положили су 20. јануара венце и одале почаст поводом обележавања годишњица смрти војвода Живојина Мишића и Петра Бојовића и армијског генерала Павла Јуришића Штурма на Новом гробљу у Београду. Венце на гробове славних војсковођа, у оквиру државне церемоније, положили су и представници Министарства одбране, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Града Београда и удружења која баштине

сећања на ослободилачке ратове Србије са почетка 20. века.

Војводе Живојин Мишић и Петар Бојовић и генерал Павле Јуришић Штурм учествовали су у српско-турским ратовима (1876-1878), Српско-бугарском рату 1885. године, балканским ратовима и у Првом светском рату и сви су преминули у Београду, војвода Мишић 20. јануара 1921, војвода Бојовић 19. јануара 1945, а армијски генерал Павле Јуришић Штурм 14. јануара 1922. године.

Почео ремонт мале подморнице

„ТИСА“ НА САВИ

Министарство одбране Републике Србије, пре извесног времена, склопило је уговор са Бродоградњом „Сидро“ из Остружнице код Београда о ремонту и преопремању диверзантске подморнице П-911 „Тиса“ у музејску поставку.

Као што је „Војни ветеран“ у више наврата писао „Тиса“ је пет и по година лежала и рђала на платоу Одрета Речне флотиле, на ушћу Саве у Дунав. Удружење грађана „Подморничар“, које је добило подморницу од Црне Горе, више пута је покретало активности да ово технолошко чудо постане доступно грађанима као оригинална музејска поставка.

Епилог је повољан: у наредна три месеца, уз надзор некадашњих подморничара а сада војних пензионера, подморница ће бити ремонтована, реконструисана и припремљена да постане стални експонат Војног музеја.

У време Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, све до 1991. године, Ратна морнарица је имала шест таквих подморница, намењених за транспорт поморских диверзаната, постављање подводних мина, оперативну извиђање и специјални транспорт. Све су изграђене у Бродоградилшту у Сплиту. Током разбијања СФР, пет подморница отишло је у Боку Которску, то јест у Тиват, док је једна остала у Сплиту.

Црна Гора и Србија, исцрпљене економским санкцијама и ратовима на простору бивше СФРЈ дведесетих, нису биле у могућности да одржавају захтевну јединицу подморница. Некада најбоља јединица ЈНА расформирана је, а највећи број подморница завршио је у старом гвожђу. Подморница чија је ознака П-821 „Херој“ (велика подморница) и П-912 „Уна“ сада су атрактивни музејски експонати у Тивту. Истовремено П-913 „Зета“ одавно је стигла у словеначку Пивку. Подморница П-911 „Тиса“ је све донедавно сунчала се на обали Саве. Још једна њихова сестра „тугује“ у Боки Которској, чекајући новог власника.

Параћин

ДРУЖЕЊЕ С АУТОРОМ

У просторијама Општинске организације УВПС Параћин, одржана је промоција књига „Ветрови изнад Дрине“ и „Болничарка Ана“, пуковника у пензији Радована Тачића.

Била је то јединствена прилика да се војни пензионери, од којих су многи учесници у ратним збивањима дведесетих година, на лицу места упознају са некадашњим командантом 4. оклопне бригаде и да из прве руке сазнају како је, тада потпуковник Тачић, доживео распад Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Присутним члановима Општинске организације УВПС Параћин, аутор је, након врло живе и занимљиве дискусије, уручио књиге са посветом.

М. Стевић

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у децембру 2023. године

КАО НОВОГОДИШЊИ ПОКЛОН

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 29. децембра 2023. године, размотрио захтеве достављене у децембру 2023. године и донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника, ОпОр Сомбор РР: 38.000,00 – по члану 16.183,32 динара;
ОпОр Ужице ЈЗ: 40.000,00 – по члану 14.372,74 динара;
ОпОр Зајечар КК: 40.000,00 – по члану 6.877,17 динара;
ОпОр Нови Сад СГ: 35.000,00 – по члану 20.41,30 динара;

Б) Здравствено збрињавање

ОпОр Зајечар МГ: 25.000
ОпОр Крагујевац КЛ: 30.000
ОпОр Панчево ДВ: 25.000
ОпОр Панчево АС: 20.000
ОпОр Панчево ХС: 15.000
ОпОр Лозница МБ: 25.000
ОпОр Земун БД: 25.000
ОпОр Прокупље МР: 20.000
Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне 29. децембра 2023. године. Захтеви који буду достављени од 1. јануара до 31. јануара 2024. године, биће решавани почетком фебруара 2024. године.

Извршни одбор

Обележен јубилеј 145 година војне штампе и Дан Медија центра „Одбрана“

ВОЈСКА БЕЗ СВОГА ЛИСТА, КАО ЧОВЕК БЕЗ ГОВОРА

Медија центар „Одбрана“, додао је, са својом новинско-информативном и издавачком делатношћу и организацијом културних догађаја један је од најплоднијих изданака идеје да наша војска мора стално бити присутна у јавном простору, јер је она део народа од како је настала и тако ће и бити.

Потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић присуствовао је 24. јануара обележавању јубилеја 145 године војне штампе у Србији и Дана Медија центра „Одбрана“ Управе за односе са јавношћу у Дому Војске Србије.

Тим поводом, министар одбране уручио је новинарску награду победници конкурса „Иван Марковић“, која се традиционално додељује за извештавање о активностима Министарства одбране и Војске Србије у претходној години, новинарки телевизије „Прва“ Милици Савић за прилог о девојчици Анђели Милојевић, шампионки у каратеу, која одраста у тешким животним околностима и жели да упише Војну академију.

Министар Вучевић, обраћајући се окупљенима на свечаности, подсетио је на речи генерала Јована Мишковића, оснивача листа „Ратник“, првог званичног војног листа, и потоњег министра војног, начелник Главног генералштаба, члана Српског ученог друштва и председника Српске академије наука.

И у миру и у рату

- Сигуран сам да би био поносан на све оно што сте радили и на резултате који су остварени и да је поносан на оно је он урадио заједно са својим сарадницима тог 24. јануара 1879. године. Вођени Мишковићевом визионарском идејом да је „војска без свога листа, као човек без говора“ ви, његови наследници, сте учинили да током безмало једног и по века, наша војска никада не остане нема. Војни су листови, подсетимо се, под различитим именима излазили једнако и у раздобљима мира, али и у временима када је наш народ пролазио кроз највеће историјске изазове и ратне вихоре.

Реч директорке Медија центра „Одбрана“ пуковника Биљане Пашић био је извештај о свему што је урађено у минулој години

ре. Ми данас овде сведочимо да је Војска Србије сачувала и очувала своју мисао и реч. То је мисао и реч слободе и патриотизма – нагласио је министар Вучевић.

Медија центар „Одбрана“, додао је, са својом новинско-информативном и издавачком делатношћу и организацијом културних догађаја један је од најплоднијих изданака идеје да наша војска мора стално бити присутна у јавном простору, јер је она део народа од како је настала и тако ће и бити.

- И то јесте њен основни и један од првих задатака. То није посао, то је позив – служити народу наше отаџбине, наше Србије. Има ли, стога, достојнијег места од Дома Војске Србије, некадашњег Ратничког дома, у срцу нашег престоног града, да у њему нараста снага и лепоте писане речи, војне публицистике и уметности? Захваљујући преданом раду свих припадника Медија центра „Одбрана“ и генерација њихових претходника,

ово здање остало је симбол вредносног утемељења наше узвишене службе, место окупљања културних делатника и грађана који деле љубав према Војсци Србије и љубав према уметности. И, такође, одавде вам поручујем да ћемо чувати и унапређивати наш Ратнички дом да сведочи и будућим генерацијама о слободарском духу нашег народа –истакао је министар Вучевић.

Он је изразио уверење да ћемо заједно бити у прилици да видимо освежено лице тог симбола и наше државе и главног града, а тиме и Министарства одбране и Војске Србије.

Употреба савремених средстава комуникације

- Зато вама, чији су труд и стваралаштво уткани у резултате ове установе и целокупне Управе за односе са јавношћу, одајем признање и желим да у наредном периоду задржите највише професионалне, естетске и уметничке стандарде у веродостојном представљању лика и дела Министарства одбране и Војске Србије и идеалима којима служимо и који ће нас увек красити. Ти идеали док будемо дисали биће и јесу слобода, сигурна и срећна наша једина отаџбина, наша Србија – поручио је министар Вучевић.

Министар одбране се, на крају свог обраћања, посебно осврнуо и на значај нових медија у информисању генерација које долазе.

- А вас који сте овде најзаслужнији што смо данас овде окупљени, наследници великог и озбиљног легата генерала Мишковића, молим да разумете нова времена и нове околности и радује ме кад видим да користите савремене системе комуникација и позивам вас да посебно будете посвећени промоцији и представљању онога што ће бити будући задаци за Министарство одбране и Војску Србије, јер су пред нама генерације које не користе само оне традиционалне медије, већ са њима мора да се комуницира и кроз медије који су све присутнији и све доминантнији – нагласио је министар Вучевић.

Према његовим речима, то је реалност које сви морамо бити свесни у контексту одбране наше земље, а што је важно за све грађане наше земље.

- Посебно отварајући озбиљне теме за наше друштво, као што је укидање суспензије обавезног служења војног рока, али и генерално промоција свега онога што краси једну државу, а један од стубова државе је свакако питање одбране, односно војска исте. Тако да, ако будете ту посвећени, марљиви, верујем и успешни, биће приступачније да дођемо до људи, да објаснимо зашто се неке одлуке доносе, или зашто се нека питања отварају и да то није против никога, него је у корист свих нас, свих грађана државе и будућих, пре свега, генерација које долазе. Честитам вам велики јубилеј, нека је срећан Дан Медија центра „Одбрана“ и честитам вам 145. годишњицу војне штампе – поручио је министар Вучевић.

Представници Министарства одбране са добитницима признања

Свечана сала Дома ВС била је испуњена до последњег места

Директор Медија центра „Одбрана“ пуковник Биљана Пашић подсетила је на вишедеценијску традицију војне штампе као лица наше војске и Министарства одбране и нагласила да захваљујући преданом раду свих припадника Медија центра „Одбрана“ и генерацијама њихових претходника ово здање остало је место окупљања грађана који деле љубав према Војсци Србије и према уметности.

Резултати нашег рада у свим делатностима којима се бавимо, а то су информативна, издавачка и излагачка делатност, као и организација догађаја знатно су увећани током 2023. године, а њихова потврда је свакако више од 200.000 задовољних

посетилаца који су крчили у ово здање да испрате промоцију, виде изложбу, одслушају концерт, уживају у пројекцијама филмова на нашој тераси. Зато је ово тренутак у коме захваљујем свим својим сарадницима на њиховом несебичном залагању, нашим претходницима - на добрим темељима, Управи за односе са јавношћу на свакодневну подршку и Министарству одбране на драгоценом разумевању - рекла је пуковник Пашић.

На данашњој свечаности уручена су и признања државним институцијама, установама културе и истакнутим појединцима са којима је Медија центар „Одбрана“ остварио успешну сарадњу у години за нама.

Признање Сарадник године Медија центра „Одбрана“ поводом Дана Медија центра „Одбрана“ и обележавања 145 година војне штампе додељено је Министарству културе, а плaketу Министарства одбране државном секретару у Министарству културе Миодрагу Ивановићу уручио је начелник Управе за односе са јавношћу бригадни генерал доц. др Михаило Зоговић.

Поводом Дана Медија центра „Одбрана“ традиционално признање за сарадника године излагачке делатности додељено је директорки Спомен-збирке Павла Бељанског Милани Квас, којој је плaketу уручила директорка Медија центра „Одбрана“ пуковник Пашић.

Најуспешнији у минулој години

Плакета за сарадника године новинско-информативне делатности уручена је дугогодишњем новинару, уреднику и главном и одговорном уреднику „Одбрана“ и начелнику одељења Управе за односе са јавношћу Раденку Мутавићу. Плакету је уручио начелник Одељења за новинско-информативну делатност и главни и одговорни уредник магазина „Одбрана“ Александар Скакић.

Најуспешнији сарадник Одељења за издавачку делатност „Војна књига“ у минулој години је Игор Гојковић аутор књиге „Битка на Кајмакчалану“, новинар и публициста, уредник документарног програма Телевизије „Фронт“, коме је признање уручио начелник Одељења за издавачку делатност Горан Јањић.

Министар Вучевић обишао је и изложбу „Седам деценија посвећености - Галерија Дома Војске Србије 1953-2023“, која је

поводом 70 година рада и трајања недавно приређена у Великој галерији београдског Дома Војске Србије.

Свечаност је обележило и приказивање филма о резултатима рада Управе за односе са јавношћу Министарства одбране и њених установа у претходној години, а у музичком делу програма наступио је и Мешовити хор и оркестар Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“.

Медија центар „Одбрана“ обележава свој Дан као сећање на 24. јануар 1879. године, када је у Србији изашао први број војног листа „Ратник“, а чију традицију наставља магазин „Одбрана“.

Обавезан војни рок да или не

ОДБРАНА ЗЕМЉЕ ПОЧИВА НА ЉУДИМА

Да ли вреди одличан стрелац, ако војник не може да потрчи или издржи напоре дужег марша? Или обратно – колико вреди војник који је физички способан,

Очигледност обуке најбоље се манифестује на полигонима и вежбалиштима

У Србији је неопходно је увођење редовног војног рока, у оквиру којег би се војници обучавали не само у руковању наоружањем и борбеним системима већ и у поступцима на бојном пољу јер претње и изазови постају све већи.

Другарство које се стекне у јединицама, траје и после одслужења војног рока. Војници у колективима брзо спознају да једино удружени, као целина, могу извршити све задатке. Рад, ред и дисциплина се подразумевају, а и потреба извршења наређења и поштовања старешина који им кроз обуку помажу да постану зрела личност свесна својих обавеза и изван војске.

Мишљења о дужини трајања војног рока су опречна у односу на потребе квалитетне обучености. Време од четири месеца је кратко за савлађивање свих обавеза, вештина, тактике, стицања физичке спремности и успешног извршења задатака у свим метеоролошким условима. Да тај краћи војни рок буде у летњим месецима је нелогичан јер се борба за слободу води и зими, по киши, ветру и другим природним непогодама, јер војници нису на летовању већ на обуци. У војсци се одраста, младићи се привремено одвајају од родитељске бриге, више не спавају до подне и не излазе ноћу да би, не хајући за сан, у задиљеним кафанама и ноћним клубови-

ПОЗИВ РЕДАКЦИЈЕ

Недавно је из Генералштаба Војске Србије покренута иницијатива о одмрзавању службења војног рока. Предложено је да се младићи за одбрану земље обучавају до 110 дана. Колико ће трајати војни рок, зависи од анализа и одређења стручних институција система.

У народу је војни рок познат као животна школа која пресудно утиче на обликовање младих људи. Знања и вештине које војници стекну у касарнама, на полигонима и вежбалиштима веома су корисна свима који су кроз то прошли.

Редакција „Војног ветерана“ позива војне старешине у пензији да се огласе и на страницама овог гласила изнесу своја искуства. Ваша запажања и предлоге можете доставити путем и-у-в-р-с-а: uivps.veteran@gmail.com мејла или на адресу: Удружење војних пензионера Србије, Браће Југовића 19, 11.000 Београд.

ма проводили време све до јутарњих сати.

Ради свега наведеног као и личног искуства и рада са војницима сматрам да је потребно трајање војног рока од најмање шест шест месеци, уз касније редовно учешће на војним вежбама. Војне вежбе су потребне ради подсећања на оно научно, али и за упознавање са новинама које непрекидно настају.

Да ли вреди одличан стрелац, ако војник не може да потрчи или издржи напоре дужег марша? Или обратно – колико вреди војник који је физички способан, а не може да погоди циљ.

Да ли је као заклон погоднији камен или жбун? На постављена питања, добићете различите одговоре. На први поглед ситнице у обуци, али од тога у борби зависе животи бранилаца.

У обуци би било добро користити и искуства пензионисаних старешина, јер сваки од њих има животна и борбена искуства, која свакако могу помоћи у обуци и у рату.

Запад има Бетмене, Супермене, Спајдермене - филмске хероје. Ми немамо фиктивне него праве хероје, почевши од Милоша Обилића Војводе Карађорђа, војводе Живојина Мишића, Милунке Савић, Бошка Бухе, Вере Благојевић, мајора Милана Тепића, генерала Владимира Лазаревића са два сина, хероје са Кошара и Паштрика и многе друге.

Успомене на такве људе треба чувати и неговати и кроз обуку војника, учећи младе на њиховим примерима који не смеју остати затрпани у албумима успомена.

Јанко Мићић

Лекције о срећи и дуговечности

ФЕНОМЕН ПЛАВЕ ЗОНЕ

Иако живе удаљени географски и културолошки, у другачијим климатским условима, ови људи ипак имају много заједничког: активан животни стил - редовни физички послови кроз свакодневне активности; неупитно здраву исхрану и можда најважније - живе у блиско повезаним заједницама које негују друштвене везе и пружају осећај припадности и сврхе.

Оно што је пре двадесетак година почело као експедиција Националне географије (National Geographic) коју је предводио Ден Бјутнер, да трагом виталних стогодишњака на Сардинији открије тајне дуговечности, еволуирало је у откриће пет географских области, пет јединствених заједница широм света у којима људи уобичајено живе дуже од 100 година, са нижим стопама хроничних болести. Од тада ова места названа Плаве зоне дуговечности представљају антрополошки концепт који описује карактеристике и окружење најздравијих и најдуговечнијих људи на свету.

Привилегију да живе у Плавој зони, како се показало, поред Ољастре на Сардинији која је дом најдуговечнијих мушкараца на свету, имају и становници Икарије, малог грчког острва у Егејском мору, полуострва Никоја у Костарики, села Огими на Окинави где живе најстарије жене и заједница адвентиста у Лома Линди у брдима Калифорније.

Мада се донекле разликују око процената, научници су неподељено сагласни да на потенцијалну дуговечност генетика утиче само са 20-25 одсто. Највећу улогу у одређивању дужине нашег животног века има утицај средине, укључујући исхрану, и начин живота који смо одабрали, и то је најкрупнија заједничка карактеристика међу Плавим зонама. Иако живе удаљени географски и културолошки, у другачијим климатским условима, ови људи ипак имају много заједничког: активан животни стил - редовни физички послови кроз свакодневне активности; неупитно здраву исхрану и можда најважније - живе у блиско повезаним заједницама које негују друштвене везе и пружају осећај припадности и сврхе.

Ден Бјутнер и његовим научника, демографа и антрополога истраживали су праксе људи Плаве зоне који су, рекло би се, одавно декодирани тајну здравог и срећног живота. Резултат истраживања је откриће да људи у свим овим областима деле девет специфичних животних особина које доприносе њиховој дуговечности и које су дефинисане у заједничке иментеље познате као Моћ 9.

Прва заједничка „моћ“ ових заједница јесте да живе у окружењу које их

Федерација клубова старијих грађана Огимија на Окинави 1993. Прогласила је своје село најдуговечнијим у Јапану

стално тера да се крећу, раде у пољу и башти, шетају, возе бицикл. Кретање је природан део њиховог дана. Друга моћ је изразит осећај сврхе, а свест о сопственом осећању сврхе, тврде научници, вреди и до седам додатних година живота. Трећа - они се на сасвим посебан начин носе са стресом: свака од ових заједница има одређену рутину ослобађања од стреса. На Окинави медитирају и вежбају таи чи, адвентисти се моле, Икаријанци обавезно одмарају преко дана. Они иначе имају 20 одсто мање карцинома, упола мању стопу срчаних болести и скоро да нема забележене деменције.

Четврта способност коју деле дуговечне заједнице је уобичајена умереност у јелу - никада не једу да буду сасвим сити. Разлика између тога да нисте гладни и осећаја ситости чини разлику у здрављу и у килограмима. Становници Плавих зона по правилу свој најмањи оброк једу касно поподне или рано увече, а затим ништа више до ујутру.

И пета моћ је везана за исхрану она је углавном биљна (и до 98 одсто) и богата, у зависности од поднебља, маслиновим уљем, махунаркама и житарицама. Месо је углавном резервисано за недеље и посебне прилике, једу се у просеку само пет пута месечно. Алкохол, претежно вино, пије се такође умерено и то је још једно преимућство ових посебних друштвених група.

Следеће две животне вештине које деле односе се на чврсту припадност заједници поштујући принцип да су људски ресурси најважнији, и на ста-

вљање породице на прво место - јаке породичне везе су камен темељац популација свих Плавих зона.

Девета моћ ових заједница дефинисана је као - племе. Односно, људи са најдужим животом на свету бирали су или су рођени у друштвеним круговима који су подржавали здраво понашање. Многа истраживања су показала да су пушење, гојазност, срећа, па чак и усамљеност заразни. Стога снажне везе у заједници помажу да се обликује оно што је добро и корисно. У том смислу је најспецифичнија Окинава на којој постоје „моаис“ - групе од пет пријатеља који су доживотно посвећени једни другима пружајући и финансијску и емоционалну подршку. Најсликовитији је пример пет пријатељица вршњакиња чије другарство траје већ 97 година. Сада имају 102 и даље се састају сваки дан да попију чашицу сакеа.

На основу ових истраживања и сазнања, Ден Бјутнер и његов тим, у сарадњи са Универзитетом Минесота, креирали су Компас виталности, који је Вол стрит журнал прогласио најбољим онлајн алатом за пензију и дуговечност. Компас је, поред мноштва корисних савета, и подсетник да живот није могуће преправљати преко ноћи.

Лепота Плавих зона није једна или две велике ствари, већ скупина малих које се сабирају. Утолико је лакше почети и са малим променама себе. Можда тако што ћемо укључити само неки од ових принципа и бити реални у погледу онога што је оствариво.

М. Јовановић

Извор: Глас осигураника

Нова регулатива о рецептима

**ЕЛЕКТРОНСКИ
И ПАПИРНАТИ ДОКУМЕНТ**

Стварају се услови за коришћење електронских рецепата у војноздравственим установама, а тамо где је то неприменљиво у употреби ће бити рецепти штампани на папиру

У „Службеном војном листу“ број два од 22. јануара ове године донета је одлука о садржини, облику и коришћењу лекарских рецепата у војноздравственим установама и санитетским јединицама и установама Војске Србије. С обзиром на значај тог документа, одлуку доносимо изворно у целости. На основу члана 23. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18 - др. закон и 47/18), а у вези са чланом 3. став 5. и чланом 36. Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области

здравства („Службени гласник РС”, број 92/23), чланом 20. ст. 1. и 2. Уредбе о начину остваривања права из здравственог осигурања војних осигураника и чланова њихових породица („Службени гласник РС”, бр. 36/94 и 88/19) и чланом 24. у вези са чланом 17. став 4. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14 - УС, 44/14 и 30/18 - др. закон), министар одбране

доноси ОДЛУКУ**О САДРЖИНИ, ОБЛИКУ И КОРИШЋЕЊУ ЛЕКАРСКИХ
РЕЦЕПАТА У ВОЈНОЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА
И САНИТЕТСКИМ ЈЕДИНИЦАМА
И УСТАНОВАМА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ**

1. Овом одлуком одређују се садржина, облик и начин коришћења лекарских рецепата за прописивање и издавање лекова и медицинских средстава у војноздравственим установама и санитетским јединицама и установама Војске Србије (у даљем тексту: војноздравствене установе).

2. Прописивање и издавање лекова и медицинских средстава у војноздравственим установама, врши се посредством Здравственог информационог система.

Изузетно од става 1. овог члана прописивање и издавање лекова и медицинских средстава може се вршити и на папирном рецепту, ако не постоје технички услови или ако не постоји електронска размена података, односно за лекове и медицинска средства којих нема у војноздравственим установама.

3. Прописивање и издавање лекова и медицинских средстава у војноздравственим установама врши се кроз модул „Рецепти” у Здравственом информационом систему (у даљем тексту: е-рецепт).

4. У војноздравственим установама када нема техничких услова за прописивање и издавање лекова и медицинских средстава путем е-рецепта, користи се лекарски рецепт у папирном облику (Образац СнСл-15.3), који се попуњава ручно.

5. Лекарски рецепт је правоугаоног облика, димензија 97 x 200 мм, штампан на папиру, граматуре 80 г/м квд. Боје штампе су црна и светлоплава са гијош мрежицама на белом папиру.

6. Образац лекарског рецепта има три дела:

У првом делу, у горњем левом углу, у два реда исписан је текст: „РЕПУБЛИКА СРБИЈА МИНИСТАРСТВО

ОДБРАНЕ”, а у горњем десном углу налазе се: ознака „Образац: СнСл-15.3” и место за баркод. Испод текста налази се рубрика: „Име и презиме”, испод те рубрике, са леве стране су рубрике: „ЈМБГ”, „Број здравствене књижице”, и „Број картице здравственог осигурања”, а са десне стране - рубрике: „Основ осигурања”, „Држава” и „Основ ослобађања од партиципације”.

У другом делу налази се рубрика: „Назив здравствене установе”, испод те рубрике са леве стране су рубрике: „Шифра здравствене установе”, „Шифра прописаног лека” и „Број картон/протокола”, а са десне стране - рубрике: „Датум прописивања лека”, „ИД број лекара” и „Шифра дијагнозе”. Испод наведених рубрика, са леве стране налазе се: ознака „Кр.” и вертикална линија, испод вертикалне линије, са леве стране је место за отисак печата војноздравствене установе: „М. П. здравствене установе”, а са

десне стране је рубрика: „Потпис и факсимил лекара”.

У трећем делу, са леве стране налазе се рубрике: „Шифра издатог лека”, „Редни број рецепта”, „Датум издавања лека” и „Потпис и факсимил фармацеута”, а са десне стране - рубрике: „Количина издатог лека”, „Цена лека”, „Износ наплаћене партиципације” и „Потпис лица које је примило лек”. У доњем делу лекарског рецепта налази се место за отисак печата апотеке: „М. П. апотеке”.

Образац СнСл-15.3 дат је у Прилогу ове одлуке и чини њен саставни део.

7. Ако лека односно медицинског средства прописаног на е-рецепту нема у војноздравственој установи, здравствени радник на обрасцу рецепта СнСл-15.3 штампа податке које генерише Здравствени информациони систем, укључујући баркод, текст: „Овај рецепт је електронски генерисан и важи без потписа и факсимила лекара”, ИД број корисника који је рецепт одштампао и датум штампања рецепта.

Здравствени радник из става 1. ове тачке на полеђину лекарског рецепта ставља штампил следеће садржине: „ПРОПИСАНИ ЛЕК ОДНОСНО МЕДИ-

Много времена се непотребно губи код лекара на исписивање рецепата, посебно ако је реч о оним осигураницима са више болести

У ери дигитализације лакше је пословање

Уз осмех и лек

ЦИНСКО СРЕДСТВО МОЖЕ СЕ ПОДИЋИ У ЦИВИЛНОЈ АПОТЕЦИ” и оверава својим потписом и печатом војноздравствене установе, односно јединице или установе Војске Србије.

8. Ако лека односно медицинског средства прописаног на обрасцу рецепта СнСл-15.3 нема у војноздравственој установи, здравствени радник на полеђину лекарског рецепта ставља штампил следеће садржине: „ПРОПИСАНИ ЛЕК ОДНОСНО МЕДИЦИНСКО СРЕДСТВО МОЖЕ СЕ ПОДИЋИ У ЦИВИЛНОЈ АПОТЕЦИ” и оверава својим потписом и печатом војноздравствене установе, односно јединице или установе Војске Србије.

9. Рецепт из тач. 7. и 8. ове одлуке војни осигураник реализује у цивилној апотеци.

10. Лекарски рецепт у папирном облику (Образац СнСл-15.3) користи се и у цивилним здравственим установама у којима се лече војни осигураници у складу са Уговором о пословно-техничкој сарадњи између Фонда за социјално осигурање војних осигураника и Републичког фонда за здравствено осигурање.

У случају коришћења у цивилним здравственим установама, лекарски рецепт (Образац СнСл-15.3), се не оверава у складу са тачком 8. ове одлуке.

11. Једним лекарским рецептом може се прописати само једна врста лека и медицинског средства за једно осигурано лице.

12. Лек и медицинско средство издају се само на лекарски рецепт који је правилно попуњен.

13. Лек и медицинско средство про-

писују се у количини која је према стању болесника и природи обољења потребна за лечење до седам дана за акутна, односно до 30 дана за хронична обољења.

Изузетно од става 1. ове тачке, за потребе примене лека и медицинског средства у дужем периоду, а на основу стручне процене здравственог стања пацијента, може се прописати лек и медицинско средство за обновљиво издавање које важи за период означен на лекарском е-рецепту, а највише шест месеци од дана прописивања лека и медицинског средства.

Изузетно од ст. 1. и 2. ове тачке, ако се терапија за хронична обољења

није мењала у претходних година дана, на једном рецепту - обрасцу СнСл-15.3 лекови и медицинска средства могу се прописати у количини потребној за два месеца.

14. Лекарски рецепт важи 30 (тридесет) дана од дана прописивања.

15. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о садржини, облику и коришћењу лекарског рецепта у војноздравственим установама („Службени војни лист”, број 16/13).

16. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном војном листу”.

Образац: СнСл-15.3

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

Име и презиме	
ЈМБГ	Основ осигурања
Број здравствене књижице	Држава
Број картице здравственог осигурања	Основ ослобађања од партиципације
Назив здравствене установе	
Шифра здравствене установе	Датум прописивања лека
Шифра прописаног лека	ИД број лекара
Број картона/протокола	Шифра дијагнозе
Rp.	
М. П. здравствене установе	Потпис и факсимил лекара
Шифра издатог лека	Количина издатог лека
Редни број рецепта	Цена лека
Датум издавања лека	Износ наплаћене партиципације
Потпис и факсимил фармацеута	М. П. апотеке
	Потпис лица које је примило лек

Нови војни рецепт прилагођен електронској и папирној употреби

Из Ратног дневника генерал-пуковника
Небојше Павковића

УБИЈАЊЕ ИСТИНЕ

Не могу да разумем због чега је НАТО то урадио. Знам какву прљаву медијску пропаганду води НАТО, али не могу да верујем да та прљавштина иде дотле да им животи невиних људи не значе ништа. То није био легитиман војни циљ, већ зграда националне телевизије која је заштићена свим могућим конвенцијама међународног ратног права. Оправдања за овакав злочин не може бити, чак и да је наша Телевизија, извештавала нетачно и пристрасно. Зар је то разлог да се пуца у медије? Да ли је то чувена демократија Запада?

Буди ме звук сигнала за престанак ваздушне опасности. Не знам колико је сати. Соба је „замрачена“. Устајем у 5.50 часова. После јутарње таолете, пијем прву кафу. Друштво ми праве начелник Кабинета, пуковник Савић, и ађутант Мирко. Пуковник Савић прича да је ноћ протекла мирно. Осим чарки са ШТС, на линијама сукоба на Кошарама, Старом Тргу и селу Будакову, код Суве Реке, дејства авијације није било. Добијам непријатну вест о бомбардовању зграде РТС-а у Београду, у којој је у тренутку бомбардовања било око 150 дежурних радника телевизије. У 2.06 часова са два пројектила велике разорне моћи авијација је погодила део зграде у Абердаревој улици у којој је смештена режија и из које се емитује програм РТС-а. Зграда је бомбардована када је у току било емитавање вести у 2.00 часа после поноћи. Према првим сазнањима, погинуло је 16, а тешко повређено 19, радника ове медијске куће. Не могу да разумем због чега је НАТО то урадио. Знам какву прљаву медијску пропаганду води НАТО, али не могу да верујем да та прљавштина иде дотле да им животи невиних људи не значе ништа. То није био легитиман војни циљ, већ зграда националне телевизије која је заштићена свим могућим конвенцијама међународног ратног права. Оправдања за овакав злочин не може бити, чак и да је наша Телевизија, извештавала нетачно и пристрасно. Зар је то разлог да се пуца у медије? Да ли је то чувена демократија Запада? Такву одлуку донели су злочиначки услови. Размишљам: Вероватно су Солана, Кларк, Шорт или нарцисоидни циркузант и србомрзац Блер, заваљени у кожним фотељама, далеко од разорних експлозија бомби, крви, дима и јаука, донели одлуку да „убију истину“, тако што ће убити невинне људе, новинаре, инжењере, монтажере и друге стручњаке, само да би сакрили своје злочине.

Плаше се „плишани“ генерали и надобудни и набеђени хуманисти и политичари да их не угрози истина једне мале телевизијске куће чији су храбри и часни новинари писали само истину и слали је у свет. Плаше се, а командују војном армадом која је 600 пута већа од наше војске и чије земље су 518 пута богатије од наше и 228 пута веће од Србије. Плаше се „плишани“

да ће та мала, али чувена медијска кућа—РТС, парирати и разоткрити њихове гнусне лажи и извргнути руглу њихову пропагандну машинерију. Овим чином показали су да су у ствари нарцисоидне убице које имају храбрости да са безбедне удаљености бесомучно разарају нашу земљу и наше домове, да узимају животе наше деце користећи при том забрањено оружје и муницију. Немају храброст да се сучо са РТС-ом и храбрим новинарима, са истином коју они пласирају у свет. Као професионални војник, овај злочиначки чин и непроцењив губитак живота невиних људи посматрам са тог аспекта. Међутим, и да могу, никада не бих наредио да се гађа СИ-ЕН-ЕН, иако је извор свих лажи и невиђене пропаганде.

Нелегитимни циљеви

Оо је преседан у историји ратовања. Злочин који се ничим не може оправдати. Нисам ни помислио да се овај злочин могао догодити и да зграда РТС-а може бити бомбардована. За мене је јасно да је за злочин одговоран онај ко је наредио да се бомбардује РТС. Та одговорност је већа, ако се има у виду да је РТС државна медијска кућа, која ни по каквим критеријумима не може бити војни циљ. Посебно, што је агресија на нашу земљу нелегитимна. Због тога је то злочин, као што је злочин и сваки убијени припадник ВЈ, МУП-а или цивилни грађанин. Сви су они нелегитимни циљеви које убија НАТО авијација. Злочин је и сваки погинули војник и старе-

шина на положају одбране домовине, које је авијација гађала на нашој земљи у нелегитимној агресији, исто као што је гађала и раднике РТС-а на њиховом „огњишту“.

Главни кривци, иако познати целокупној јавности, никада неће одговарати за овај злочин, за намерно убијање радника РТС-а који су били на својим радним местима. Питам се да ли је требало да несрећни радници РТ буду на овом месту 23. априла 1999. године, у 2.06 часова. Не, није требало. Том логиком сам се руководио и када сам дан пре почетка НАТО агресије наредио начелнику Штаба Треће армије, генерал-мајору Љубиши Стојимировићу, да одмах напусти командно место Треће армије у Куршумлији и да са неколико стотина старешина и војника поседне другу локацију. Та одлука је свима спасила животе. Нисам стручан за телевизијску технику и функционисање РТС-а. Не разумем проблеме које имају у вези са променом локације ТВ система. Међутим, убеђен сам да није било неопходно да се вести емитују у 2.00 часа 23. априла 1999. године. Имајући у виду тактику и стратегију дејства НАТО-а, сигуран сам да би емитери програма РТС-а били прогањани, без обзира на коју се локацију преместе. Они се од шпијунских сателита НАТО-а не могу сакрити. Настрадали би неки други људи, или исти. Неко од њих морао је да положи живот, јер је тако хтео Кларк, морао је да задовољи злочиначке умове моћника који одлучују о нашим животима.

Не могу ни да помислим да је неко у ВЈ или државним органима располагао информацијом да ће бити гађана зграда РТС-а, а да је не би правовремено проследио надлежним службама и руководству РТС-а. Чуле су се разне претње и приче да је НАТО обавестио руководство СР Југославије да ће гађати зграду РТС-а. То за НАТО треба да буде оправдање за злочин.

Требало је уништити реалне снимке

Није ми познато ни да је било писаних или снимљених разговора да је било ко из команде НАТО-а обавестио Владу СР Југославије. У извештајима оперативних центара ШВК, РВ и ПВО, Треће армије и 280. центра електронског извиђања и ометања нема података да је тог 23. априла 1999. године НАТО авијација планирала и гађала зграду РТС-а.

У „Прегледу дејства ловачко-бомбардерске авијације НАТО-а“ по циљевима на територији СРЈ изван Косова и Метохије нема података да је извршено дејство поменутог дана.

Вероватно је објективно извештавање светске јавности о нелегитимној агресији НАТО-а на СРЈ које је било, захваљујући РТС-у, доступно свим светским медијима, разлог бомбардовања Телевизије. Извештаји РТС-а о масакрирању цивилног становништва у Алексинцу, спржених тела путника у возу код Грделице и ракетирању албанских цивила код Ђаковице брзо су обишли свет и постали претња да се открије права позадина агресије на СР Југославију, али и претња НАТО алијансе у вези са настављањем агресије. Потресне слике РТС-а о масакру цивилног становништва погодиле су цео свет. То су биле и једине слике које су страни извештачи имали на располагању, с обзиром на то да

Бомбардовање зграде РТС био је злочин над злочинима

је пропагандна машинерија НАТО-а и западних земаља цензурисала објављивање са места злочина.

Познато ми је да су и страни новинари користили капацитете РТС-а. Да ли је онај који је одлучио да гађа телевизију имао у виду да ће настрадати и неко од страних новинара? Могуће је и да су их на време упозорили, или да их, једноставно, није било брига ко ће све погинути. Убијени су и повређени само наши радници и новинари, иако су Кларк и остали наредбодавци знали да бомбардовањем Телевизије и убијањем радника РТС-а неће ништа променити.

Поред бомбардовања зграде РТС-а, у току ноћи агресорска авијација бомбардовала је у 2.25 часова са осам пројектила аеродром у Нишу. Том приликом је погођена зграда контроле летења, полетно-слетна стаза, трафо-станица и оштећена су два авиона Н-62. У 2.15 погођен је железнички мост код Остружнице, а гађано је и подручје Новог Сада. Већи део Београда остао је без струје јер су погођене трафостанице у Лештанима и околини.

Начелник Кабинета, пуковник Савић, прикупио је информације о бомбардовању Ниша. Објашњава да је аеродром гађан са два пројектила-контејнера касетних бомби. Причињена је велика материјална штета, а људских жртава није било.

Гомилање трупа и ратне технике у Албанији

У 7.20 часова командант Војног округа Приштина, пуковник Пешић, известио је Команду Приштинског корпуса да је група од 30–40 терориста у насељу Ваганица, код Косовске Митровице, у 7.00 часова извршила напад на јединицу из састава 180. војнотериторијалног одреда. У нападу је, према непотврђеној информацији, погинуо командант одреда.

Генерал Лазаревић реферише да су јединице Корпуса делом снага учествовале у блокади и претресу терена у Дреници, Руговској клисури и селу Будакова код Суве Реке. Стање на државној граници у рејонима караула „Кошаре“ и „Морина“ је стабилно. Јединице 125. моторизоване бригаде, 53. граничног батаљона и 63.

падобранске бригаде су у току ноћи изводиле појединачне акције у циљу стабилизације положаја око објекта Маја Глава.

У Извештају Обавештајног одељења Треће армије су подаци о присуству 5.000 - 6.000 шиптарских терориста у Албанији, у рејонима Тропоје, Круме и Кукса, са око 20 артиљеријских оруђа и три тенка. У селу Падеж, у близини наше Карауле „Кошаре“, уочена је концентрација око 350-500 припадника ОВК са 20 артиљеријских оруђа и групом тенкова из Албаније. Код села Николићи, наспрам наше Карауле „Годен“, уочени су положаји артиљерије.

У Македонији, у рејону села Речица код Куманова, уочено је распоређивање тенкова и оклопних транспортера.

У Информацији Обавештајне управе ШВК важна је процена команде НАТО-а да, без обзира на велики број пристиглих шиптарских добровољаца из Западне Европе и састав ОВК, ШТС нису довољне за озбиљнији окршај са јединицама Треће армије и Приштинског корпуса на Косову и Метохији. Према тој процени, ШТС су слабо организоване, немају јединствену команду, а присутни су и унутрашњи проблеми и ривалство између команданата оперативних зона. Ова процена се поклапа и са проценом Команде Треће армије.

Од осталих информација за мене су биле најважније да су на аеродром „Граф Игњатијево“, у Бугарској, почели да слећу авиони НАТО-а.

Ојачани артиљеријом

Прегледам приспела документа и пошту. Читам Информацију ШВК која се односи на долазак људства у састав Прве мешовите артиљеријске бригаде Крагујевачког корпуса Прве армије којом је ојачана Трећа армија. Управа родова Копнене војске наредила је слање људства Првог топовско-хаубичког дивизиона 152 мм Прве артиљеријске бригаде Прве армије, састава шест официра, два подофицира и 206 војника у састав Прве мешовите артиљеријске бригаде у Врању. Превозиће јединице ће извршити Прва армија 24. априла 1999. године, од 19.00 часова. Јединицу прихвата Команда Прве мешовите артиљеријске бригаде у Врању. На

маргини документа наређујем начелнику артиљерије Треће армије, пуковнику Врању, да руководи прихватом јединице.

У другом документу Сектор за оперативнo-штабне послове ШВК тражи допунске податке о војнику Миленковићу који је нестало у рејону Маја Глава. С обзиром да је извештај непотпун, некомплетан и достављен са закашњењем, ШВК тражи да се до 16.00 часова 25. априла 1999. године доставе прецизни подаци под којим условима и околностима је нестало војник.

Љут сам јер нисам очекивао да ће моји сарадници површно да пошаљу извештај ШВК. Био сам убеђен да је овај случај разјашњен, јер се радило о интервенцији Савезног секретаријата за иностране послове СР Југославије, с обзиром да је војни обвезник Драгољуб Миленковић, после заробљавања, пребачен у Тирану. Наређујем генералу Лазаревићу да реши овај проблем.

Штаб Врховне команде одговорио је Команди Треће армије у вези са захтевом за претпочињавање 72. специјалне бригаде. У име те бригаде одговара генерал-пуковник Драгољуб Ојданић да се у Трећој армији већ налазе Извиђачко-диверзантски батаљон и Батаљон војне полиције за противтерористичка дејства, да се Бригада тренутно налази у рејону мирнодопске локације у резерви Врховне команде и изводи борбену обуку са генерацијом војника „март-99“, а са делом војних обвезника је у готовости за употребу, према развоју ситуације на ратишту и одлуци Врховне команде. Због тога је Ојданић одлучио да, пошто су ми већ препотчињене две јединице, не удовољи мом захтеву.

Неслагање са претпостављеним

Нисам одушевљен овим Ојданићевим одговором. Није ми јасно због чега није одобрио препотчињавање ове бригаде, када зна са каквим проблемима се сусрећемо на државној граници код Кошара, и не знам за које задатке је потребна ШВК јединица у резерви.

Следећи акт ме је посебно разљутио. То наређење је у суштини критика, упућена Команди Треће армије. У њој генерал-пуковник Ојданић пише да је Борбена група 63. падобранске бригаде пребрзо уведена у борбу, без адекватног упознавања са тереном употребе и неправилно ангажована, у односу на њену намену и опремљеност. Наређује да у циљу наменске употребе ове јединице, Команда РВ и ПВО, из састава 63. падобранске бригаде одреди официра за везу у Команди Приштинског корпуса, чији ће задатак бити да пружи стручну помоћ у припреми, организацији и извођењу борбених дејстава. Команда Треће армије ће обезбедити прихват и регулисати начин припреме и издавања борбених задатака Борбеној групи „63“.

Не слажем се са констатацијом ШВК да је Бригада неприпремљена уведена у борбу, јер је та бригада одлично познавала земљиште где је ангажована, и противника. Она је и 1998. године била ангажована на Косову и Метохији. На маргини пишем генералу Ђаковићу: „Милане, са Лазаревићем провери наводе и предузми мере да се слабости, ако их је било, отклоне. Припреми извештај за ШВК“.

Планета у променама

НОВА ЕРА

Живимо у времену цивилизацијских – историјских и геополитичких промена незабележених размера. Неке су глобалне, неке регионалне, неке националног нивоа – али све у испреплетане и узајамно условљене

ПРВИ ДЕО

Земље БРИКС+, међу којима водеће улоге имају Русија и Кина, постале су покретачка снага изградње новог мултиполарног светског поретка. Нови трендови који воде ка равноправности, миру и солидарности долазе до изражаја и у међународним форумима, у првом реду, у Генералној скупштини Уједињених нација. Огроман напредак остварен у науци, технологији и комуникацијама увећао је потенцијал за узајамно разумевање, мир и просперитет човечанства. И док одређени политички обрасци раздора и кризна жаришта из прошлих времена упорно опстају, добијају на интензитету, појављују се и нови видови конфронтације који угрожавају мир и безбедност, претећи чак и глобалним нуклеарним сукобом. Поједини центри моћи усвојили су доктрину изазивања конфузије, страха и неизвесности као средстава за остварење своје експанзије и глобалне доминације. НАТО наставља свој рат против Русије посредством Украјине, док се рат Израела у Појасу Газе претворио у масовно убијање цивила и деце, без преседана у новијој историји. Једностране санкције, прекиди ланаца снабдевања, поремећаји у обезбеђивању и дистрибуцији енергената, хране и других есенцијалних роба, довели су до глобалног успоравања трговине, економије и рецесије у многим земљама, укључујући и оне најразвијеније. Инфлација, пад животног стандарда и даље продубљивање друштвено-економских подела изазивају социјално незадовољство и промене у политичком спектру, укључујући јачање екстремистичких идеологија.

Позитиван прилаз

Земље и интеграције Глобалног југа, БРИКС+, СЦО, ЕАЕУ, БРИ, Г20 и појединачно њихове државе чланице настављају позитиван и конструктиван курс према изазовима у најважнијим правцима као што су: обустављање сукоба, ескалације и конфронтације; обнова и изградња међународног поверења; спречавање глобалне рецесије; настављање регионалног и глобалног економског развоја; успостављање покиданих ланаца снабдевања; модернизација и изградња стратешке инфраструктуре; интензивирање повезивања народа са народима; уклањање свих вештачких препрека за слободно кретање људи, робе и капитала; подстицање отворености, солидарности, узајамног поштовања и сарадње у обострану корист; ублажавање последице сиромаштва, друштвено-еко-

ПИШЕ
ЖИВАДИН ЈОВАНОВИЋ

номског раслојавања; интензивирање изградње инклузивног глобалног економског, политичког и безбедносног управљања заснованог на једнакости, коегзистенцији и немешању у унутрашње ствари. Примери таквог отвореног, позитивног приступа су Глобална иницијатива Појас и пут, ЕАЕУ, иницијативе председника Си Ђинпинга о развоју (ГДИ), безбедности (ГСИ) и цивилизацији (ГЦИ).

Непревазиђена достигнућа у материјалној и културној сфери поткрепљују веровање у свеукупни просперитет људског рода у миру и безбедности. Тектонске глобалне промене у свим областима људског развоја, почев од науке, вештачке интелигенције, 5Г технологија, односно Четврте индустријске револуције, све до инклузивног економског и финансијског управљања, не могу се ни зауставити нити заобићи. Слобода избора друштвено-економског система и пута развоја, на основама поштовања историјских, културних и других специфичности, не могу се ускратити покушајима наметања једног те истог обрасца неолибералног корпоративног мултинационалног капитализма. Нације и цивилизације могу напредовати само уз глобално поштовање начела равноправности, узајамног поштовања и солидарности.

Просперитет и благостање људског рода као целине треба да постану глобално прихваћено начело, јединствен одговор на све неправде, ускоградности, изопачења и нехуманости. Народи широм света су схватили да су неоконијализам и хегемонизам маскирани у демократско рухо још опаснији по људски напредак од колонијализма. У новом, истински демократ-

ском светском поретку заснованом на равноправности свих, нема места за неоконијалне методе експлоатације, без обзира чиме се такве методе заподевају.

Самит земаља БРИКС-а у Јоханесбургу у Јужној Африци (одржан 22. до 24. августа 2023) био је скуп посебно значајан за јачање улоге земаља у развоју у обликовању новог, праведног и инклузивног светског поретка. Пријемом нових чланица (Египта, Етиопије, Саудијске Арабије и Уједињених Арапских Емирата), БРИКС је удвостручио своје чланство и отворио пут свом даљем ширењу. Јасно је да се не ради само о географском ширењу, иако је и оно само по себи нови квалитет и показатељ дубинских промена, већ много више, о незадрживом јачању глобалне улоге и утицаја формата БРИКС+. Најутицајније земље Азије, Африке и Јужне Америке које су чланице БРИКС+, уједно су чланице других глобалних, континенталних, регионалних и субрегионалних интеграција и иницијатива (Г20, ЕАЕУ, СЦО, АУ, АЛ, ОИЦ, ОПЕК+ и других), што омогућава ширење заједничких политика, координацију и синергију деловања у многим правцима. Крајњи исход је – снажење глобалне улоге БРИКС+.

Земље БРИКС+ сада држе преко 30 процената светске економије са циљем да тај постотак у догледно време увећају на 50 одсто. Енергетски, минерални, прехранбени и многи други стратешки ресурси БРИКС+ већ сада су без премца на глобалном плану. На самиту земаља БРИКС+ у Јоханесбургу усвојене су одлуке да се у светској трговини смањи зависност од америчког долара и интензивира процес

Земље и интеграције Глобалног југа, БРИКС+, СЦО, ЕАЕУ, БРИ, Г20 и појединачно њихове државе чланице настављају позитиван и конструктиван курс према изазовима у најважнијим правцима као што су: обустављање сукоба, ескалације и конфронтације; обнова и изградња међународног поверења; спречавање глобалне рецесије; настављање регионалног и глобалног економског развоја; успостављање покиданих ланаца снабдевања; модернизација и изградња стратешке инфраструктуре; интензивирање повезивања народа са народима; уклањање свих вештачких препрека за слободно кретање људи, робе и капитала; подстицање отворености, солидарности, узајамног поштовања и сарадње у обострану корист; ублажавање последице сиромаштва, друштвено-економског раслојавања

Земље оснивачи БРИКС-а

Самит земаља БРИКС-а у Јоханесбургу у Јужној Африци (одржан 22. до 24. августа 2023) био је скуп посебно значајан за јачање улоге земаља у развоју у обликовању ново, праведног и инклузивног поретка. Пријемом нових чланица (Египта, Етиопије, Саудијске Арабије и Уједињених Арапских Емирата), БРИКС је удвостручио своје чланство и отворио пут свом даљем ширењу. Јасно је да се не ради само о географском ширењу, иако је и оно само по себи нови квалитет и показатељ дубинских промена, већ много више, о незадрживом јачању глобалне улоге и утицаја формата БРИКС +

Тешко је наћи неки појединачни дипломатски или политички потез који тако убедљиво илуструје природу, ширину и дубину глобалних промена на светском плану као што је то било посредовање председника Си Ђинпинга у нормализацији односа између Саудијске Арабије и Ирана, која је формирана марта 2023. године. Она је оцењена као важан корак ка јачању регионалне солидарности. У ствари, њоме је измењен геополитички пејзаж не само у Заливу и на Саудијском полуострву, али је њен стварни значај још важнији у томе што утиче на политику и дешавања у арапском и исламском свету, глобалном тржишту енергената, трговину, ланце снабдевања, на глобалну повезаност

дедоларизације, да се убрза партнерство са Африком и подржи њен развој, као и да се ради на ефикасном представљању и инклузивном мултилатерализму, укључујући реформе система Уједињених нација и структуре Савета безбедности, у циљу јачања заступљености земаља у развоју. Порука БРИКС+ је јасна – неће бити само посматрач који гласа и следи агенде „изузетних“, већ креатор и промотор новог, инклузивног и стварно демократског светског поретка заснованог на владавини права које једнако обавезује све чланице светске заједнице.

На Трећем економском форуму Појас и пут (ЕФП) одржаном у Пекингу 17–18. октобра 2023, доминирао је позитиван глобал-

Једностране санкције, прекиди ланца снабдевања, поремећаји у обезбеђивању и дистрибуцији енергената, хране и других есенцијалних роба, довели су до глобалног успоравања трговине, економије и рецесије у многим земљама, укључујући и оне најразвијеније: Контејнери чекају утовар у луци

ни приступ заједничкој будућности човечанства. На седници Самита којој је председавао Си Ђинпинг, председник НР Кине, и коме су присуствовали шефови држава

и влада и други високи представници из 140 земаља и 30 међународних организација, обележена је прва деценија импресивне реализације ове иницијативе и усвојене су визија и смернице за рад и пројекте за следећу деценију. У свом уводном обраћању, Си Ђинпинг је приметио: „Иницијатива (ИПП) превазилази разлике међу цивилизацијама, културама, друштвеним системима и фазама развоја“ – тиме чинећи садашње и будуће активности различитим од пракси из прошлости.

Тешко је наћи неки појединачни дипломатски или политички потез који тако убедљиво илуструје природу, ширину и дубину глобалних промена на светском плану као што је то било посредовање председника Си Ђинпинга у нормализацији односа између Саудијске Арабије и Ирана, која је формирана марта 2023. године. Она је оцењена као важан корак ка

јачању регионалне солидарности. У ствари, њоме је измењен геополитички пејзаж не само у Заливу и на Саудијском полуострву, али је њен стварни значај још важнији у томе што утиче на политику и дешавања у арапском и исламском свету, глобалном тржишту енергената, трговину, ланце снабдевања, на глобалну повезаност. Кад узмемо у обзир велике економске, људске и капиталне ресурсе тог региона, нормализација односа између Ирана и Саудијске Арабије биће корисна у бројним правцима, почев од подстицања мирних и праведних решења регионалних сукоба, преко подстицаја за друштвено-економски развој, до управљања глобалном економијом и финансијама. Она је битан корак ка прерасподели ути-

цаја традиционалних спољних актера у овом региону, у корист инклузивности и сарадње у којој свака страна добија. Свакако, то представља историјски успех кинеске дипломатије и Си Ђинпинга лично.

Нова глобална већина

Рат у Гази почео је прошлог октобра и до сада је однео око 24.000 живота, од којих 8.000 дечјих. Кад знамо да се та мала територија простире на свега 365 квадратних километара, те да укупна популација у Појасу Газе износи око 2,2 милиона, од којих су већина расељена лица и избеглице, јасно је да је реч о јединственој хуманитарној катастрофи без примера у новијој историји. Па ипак, чини се да светску заједницу нешто и неко спречава да заустави срамно и неселективно убијање невиних људи. Које вредности управљају моћницима и њиховим демократијама, шта се дешава са цивилизацијом која месецима не успева да угроженом становништву допреми чак ни храну и лекове!? Да ли смо свесни стања глобалног управљања основним претпоставкама опстанка људске врсте?

Поједини центри моћи усвојили су доктрину изазивања конфузије, страха и неизвесности као средстава за остварење своје експанзије и глобалне доминације. НАТО наставља свој рат против Русије посредством Украјине, док се рат Израела у појасу Газе претворио у масовно убијање цивила и деце, без преседана у новијој историји

Истина, осећања разумевања, правде, одговорности и хуманости стигла су из Генералне скупштине УН. На њеној седници 12. децембра усвојена је резолуција којом се захтева „тренутни хуманитарни прекид ватре, тренутно и безусловно ослобађање свих талаца и обезбеђење хуманитарног приступа“. Трагедија је у томе што моћна мањина, и даље оптерећена својом „изузетношћу“, егоизмом и геополитичким интересима, одбија ставове већине и, у крајњој линији, силом спречава њихово спровођење. Резолуција ГС УН, коју су кредибилни, одговорни и умни људи оценили историјским документом, усвојена је са 153 гласа за, уз 23 уздржаних и свега 10 гласова против. Резултат гласања је драгоцен доказ глобалних промена, немирења са хегемонизмом, принудом и двоструким мерилима. ГС УН је показала да су САД, које за себе тврде да су лидер демократије и људских права, остале изоловане и то не само од земаља Глобалног југа већ и од најближих савезника као што су Канада, Француска, Аустралија и Јапан.

У протеклој години изградња новог светског поретка заснованог на начелима једнакости свих држава, нација и људи добила је нову снагу. Препознавање и поштовање мултиполарности постало је у прак-

Луке чекају утовар робе

„СВЕТО ТРОЈСТВО“ – НЕОЛИБЕРАЛИЗАМ, УНИПОЛАРНОСТ И НАТО

Н одеће западне земље вековима практикују геоекономску и геополитичку експанзију као битан метод за своје друштвено економско напредовање и богаћење својих елита. То је дуго била стварност током периода колонијализма која се међутим наставила и за време неоколонијализма све до данас. НАТО предвођен САД постао је погонски мотор за неолиберални, мултинационални и неоколонијални систем.

САД и НАТО интензивирали су своју стратегију ширења после пада Берлинског зида 1989. године. У Европи, НАТО се ширио на исток и пристигао на 1.340 км од граница Русије; у Индо-пацифичком региону – интензивирао је присуство и појачао савезништво и сарадњу са Аустралијом, Новим Зеландом, Јапаном и Јужном Корејом; глобално гледано – спроводи стратегију познату као „приступ 360 степени“. НАТО не крије амбицију да врши улогу светског полицајца, тј. контролише планету у интересу „златне милијарде“ иако тиме подрива интересе и безбедност „преосталих“ седам милијарди светске популације. „Поретком заснованим на правилима“ сами су себе овластили да интервенишу увек и на сваком месту у свету које сами прогласе местом њиховог „националног интереса“. Не дотичу их ни чињенице да њихово деловање често представља директно кршење оснивачког акта НАТО-а од 1949, националних устава земаља чланица НАТО-а, Повеље УН, мандата Савета безбедности, принципа завршног документа ОЕБС из Хелсинкија од 1975. и универзалних начела међународног права. НАТО не поштује начело једнаке безбедности за све, ни договоре и конвенције.

Под изговором да пружају безбедност својим чланицама и пријатељима, да бране демократију и људска права, САД и НАТО су глобализовали војни интервенционизам, грубо кршећи основна начела из Повеље УН, нарушавајући сувереност и територијални интегритет бројних земаља и угрожавајући безбедност неких других. Неолиберални мултинационални корпоративни систем, НАТО и униполарни светски поредак „заснован на правилима“ – чине тројство у глобалној доминацији. Због тога, борба за демократизацију глобалних односа, за владавину међународног права заснованог на Повељи УН и напори на изградњи новог мултиполарног светског поретка морају бити усмерени на потребе и интересе целокупног човечанства а не само било ког његовог појединачног сегмента

Рат који САД и НАТО воде преко Украјине с Русијом траје скоро две године. Западни партнери полако постају уморни од слања помоћи Кијеву у виду наоружања и милијарди долара за опстанак режима у Кијеву, док све више трпе повратна дејства својих антируских санкција. НАТО „политика отворених врата“ и занемаривање легитимних безбедносних фактора који брину Русију највероватније ће остати на снази до наредних председничких избора у САД у новембру. Значајне мировне напоре и иницијативе које су предузели Кина (Глобална безбедносна иницијатива), Турска, Бразил, Катар, афричке и друге земље, минирали су јастребови из САД, Уједињеног Краљевства и неких других западних земаља, а који су интересе америчког војноиндустријског и финансијског комплекса прихватили као сопствене.

си тачка поделе на оне који истински верују у вредности универзалних начела међународног права, истинску демократију и солидарност у различитости, који се одлучно боре за примену свега тога у пракси, и на оне који вербално прихватају мултиполарност и демократију, али у пракси и даље захтевају привилегије, примењују двоструке стандарде, држе лекције другима и тако редом. Усавршавање и глобализација комуникација, како физичкој и друштвено-економској, тако и узајамној

повезаности народа с народима, учиниле су све те ускогруде и превазиђене приступе и сувишним и контрапродуктивним. У новој глобалној стварности, истина да напредак било које појединачне земље зависи од напретка свих других, постала је очигледна. Мултиполарност отвара нове путеве за демократизовање глобалних односа, буђење стваралачке енергије народа и цивилизација, правичну, обо-страно корисну сарадњу.

Извор: Печат

Дом Војске у Шапцу на листи угрожених споменика Европе

ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА

Здање Владимира Бјеликова свакодневно се урушава још од 2008. године, када га је локална власт купила од Војске Србије

Дом војске у Шапцу (Дом ЈНА), својевремено култно место друштвеног живота овог града, нашао се у ужем избору од 11 најугроженијих споменика и места културног наслеђа у Европи. Ово је одлука међународног експертског панела, који организују „Европа ностра“, европски глас цивилног друштва посвећен културном и природном наслеђу, и институт Европске инвестиционе банке (ЕИБ), а коначан резултат - седам најугроженијих у 2024. години биће објављена у априлу.

Архитектонско здање у строгом центру Шапца (иза монументалне скулптуре Јеврема Обреновића), идејно решење проф. др арх. Владимира Бјеликова, једини је споменик из Србије који се нашао на овој листи. Поред константног урушавања, како је истакнуто у саопштењу организатора акције, највећа опасност овој грађевини, која је спој западноевропских утицаја и карактеристичне југословенске архитектуре 20. века, јесте прелажење у приватне руке и изградња другог објекта на овој ексклузивној локацији.

Некадашњи Дом ЈНА, који је шабачко предузеће „Изградња“ зидало од 1960. године, а предало на употребу инвеститору 22. децембра 1962, град Шабац купио је четири и по деценије касније, почетком 2008, као (убудуће) непотребан, од Војске Србије за 57,8 милиона динара. Троспратна зграда са анексом, од укупно 987 квадрата у основи, на плацу од 38,5 ари, тренутно је у фази проглашења за непокретно културно добро, и за њу по новом закону важе сви елементи заштите, као и да је реч о еви-

дентиром споменику културе.

Међутим, те 2008. године, у кампањи за локалне изборе, тадашњи градоначелник Милош Милошевић, (ДС, потом Заједно за Србију, а сада ССП), најавио је на локацији дома изградњу пословно - стамбеног објекта површине 12.000 квадрата са подземном гаражом од 3.000 квадрата. Згради је том приликом наденуто име „Шапчанка“, али чим су избори прошли, локална власт је саопштила да до реализације пројекта ипак неће доћи, правдајући се финансијском кризом.

Препуштена потпуно небризи, зграда се нашла на мети људи који су из ње узели све што се могло однети. О небризи сведоче фотографије разваљених улазних врата, почупане инсталације, полупани прозори и заковљено двоориште, које је потом разграђено да би на једном делу, уместо зелене површине, био израђен паркинг.

Намера следећег градоначелника Небојше Зеленовића (ЗС) да дом отуђи, подржана је почетком 2016. и скупштинском одлуком владајуће већине, али је већ одаслата понуда локалним привредницима повучена, пошто је схваћено да би негативан одијум јавности пред (опет) локалне изборе био погубнији од новца којим би се окористио буџет. Поготово, што је тридесетак угледних архитеката упутило захтев Зеленовићу да се одустане од продаје, који је подржао портал „Градња“, и поткрепила петиција са преко 2.000 потписа.

Зашто дом није реконструисан ни током 2019. године, како је било предви-

ђено планом капиталних инвестиција, и буџетом опредељено 50 милиона динара, челници локалне власти поново нису објаснили. Следеће, 2020. године буџетом је планирано чак 100 милиона, али опет без реализације. Испред дома, по уговору са градским властима, приватна фирма заменила је тек део беџтон плоча, поставила ивичњаке, јавну расвету, неколико кантица за смеће и дрвених клупа, што је плаћено скоро шест милиона динара.

У јесен 2020. градска власт је промењена, па је већ код изгласавања буџета за 2021. годину скупштинска већина предвођена СНС-ом предвидела за

ШАБАЦ НИЈЕ ЈЕДИНИ СЛУЧАЈ

Власти после 5. октобра 2000. године фронтално су кренуле на разбијање Војске Југославије и система одбране земље. На удару су се међу првима нашли домови војске као културне институције. Редом су затварани, а зграде у којима су деловали, понуђене су на продају.

Данас у још најмање десетак градова наше земље домови војске пропадају као сведок ранијих времена. Неки су у власништву локалних самоуправа, а другима „газдује“ држава. Заједничко им је да пропадају и да се у њима ништа не догађа. На другој страни институције културе у тим местима вапе за простором. Да ли је наступило време за осмишљену акцију? **З. П.**

реконструкцију дома 60 милиона динара. И буџетом за 2022. годину предвиђени су милиони за обнову овог архитектонског дела, а онда је, без образложења, дом испао из капиталних инвестиција планираних у следећој 2023. години.

Кабинету тадашњег и садашњег градоначелника др Александра Пајића, а поводом акције организације „Европа ностра“ и института ЕИБ-а, којом се здање у центру Шапца нашло под лупом међународних рефлектора, још почетком пове седмице смо упутили питање због чега у 2021. и 2022. нису реализована планирана средства за реконструкцију дома и зашто нису била предвиђена буџетом за 2023. Такође нас је интересовало, а то је и питање на којем инсистира јавност, да ли постоји план или бар визија шта ће се у згради дома налазити у случају да коначно буде обновљена.

Нажалост, до закључења овог издања „Политике“ одговор градоначелника нисмо добили, а можда ће о свему бити речено више на следећој, фебруарској седници локалног парламента. Тада ће се пред одборницима наћи усвајање буџета града и предлог програма капиталних инвестиција у 2024. години. Са или без Дома војске (ЈНА), видећемо.

Мирољуб Мијушковић
Извор: *Политика*

Дом војске у Шапцу годинама је запустен и без садржаја

Промоција књиге „Аманет“

КАЗИВАЊЕ О ХРАБРОМ СОЛУНЦУ

Када је 1987. године склопио очи у 94. години живота Жика Живуловић Серафин, познати репортер листа „Политика“, објавио је текст наслова „Умро стари ратник“. За старину Живојина Лазића је написао да је припадао плејади оних за које је командант њихових непријатеља рекао „Борили смо се са јунацима из бајке.

Књига „Аманет“ Мирјане Белић Корочкин Давидовић и Радивоја Давидовића представљена је јавности 30. јануара у Атријуму београдског Дома Војске Србије. Издање Чигоја штампе, писано је у спомен на Живојина Лазића, ратника из Великог рата 1914 – 1918 године.

Пред пуним Атријумом Дома Војске Србије, о књизи, али и животу главног јунака – „сељака ратника“ Живојина Лазића, говорили су аутори Мирјана и Радивоје Давидовић, новинар и публициста Звонимир Пешић, новинарка Мирјана Миловановић, уредник издања Жарко Чигоја, као и унука ратника из Великог рата, Радмила Лазић.

Уводећи присутне у тематски опус дела, Пешић је истакао да ће књига „Аманет“ бити „референтна литература за све будуће истраживаче лика и дела великог српског јунака“. Књига је писана лепршавим стилем, пријемчивим читаоцима и представља право језичко богатство, али и занимљиву ризницу описа догађаја из Лазићевог живота, при чему посебну вредност имају сећања новинара, сниматеља и других актера непоновљивих животних прича.

Објављивањем Дневника Живојина Лазића у облику фељтона у дневном листу Политика, откривени су многи детаљи са ратишта, али је и представљена писатељска способност учесника рата. Одломке из Дневника Живојина Лазића и књиге „Аманет“, читао је Милан Михаиловић Цаци, драмски уметник.

О животу Лазића снимљено је и четири документарна филма. „Зов труде“ Драгана Митровића, први филм о чувеном ратнику, приказан је присутнима на промоцији. Широј публика никада није добила шансу да види овај филм, снимљен пре 50 година, а „разлоге треба тражити у времену у којем је настао“.

Сто педесет страна књиге „Аманет“ распоређене су у једанаест поглавља, илустроване са 68 фотографија, а једноставан стил писања дело чини пријемчивим широј чита-

лачкој публици.

Евоцирајући успомене на деда, Живојина Лазића, Радмила Лазић изразила је захвалност ауторима на посвећености и труду који су несебично уложили у стварање овог дела.

Једна од особа која је имала прилику да упозна јунака овог дела, била је и новинарка дневног листа „Политика“, Мирјана Миловановић, која је казала да су аутори

књиге „отргли од заборава и сачували за поколења сећање и успомене Живојина Лазића, непосредног сведока страдања српског народа у Првом светском рату“.

Уредник издања, Жарко Чигоја, нагласио је да иза дела које се данас промовише стоји велики истраживачки рад. „Захваљујући труду оваквих писаца, родољуба, Живојин Лазић и даље ће живети међу нама“, рекао је Чигоја.

Када је 1987. године склопио очи у 94. години живота Жика Живуловић Серафин, познати репортер листа „Политика“, објавио је текст наслова „Умро стари ратник“. За старину Живојина Лазића је написао да је припадао плејади оних за које је командант њихових непријатеља рекао „Борили смо се са јунацима из бајке.

Аутори, брачни и списатељски пар, Мирјана Белић Корочкин Давидовић и Радивоје Давидовић рекли су да је садржај међу корицама њихове књиге залог за будуће генерације које ће желети да сазнају нешто више о прошлости српског народа и својим прецима. „Ова књига је мали допринос сећању на старе ратнике и њихово јунаштво“, рекао је Давидовић.

После рата, када год је ишао на обележавање неке од битака Живојин Лазић је био обучен у сукнено одело са чуцурицом пуном ракије и сукненом торбицом око рамена. Мален, мало погурен, белих бркова и беле косе, плавих немирних очију и доброћудног осмеха, изазивао је пажњу где год би се појавио. Гусле су му биле веран пратилац. Говорљив и лепоречив, наводе аутори књиге, забављао је своје сапутнике. Био је ведрог духа.

У музичком делу промоције наступали су гитаристи Реља Турудић и Зоран Бранковић. изводећи нумере из циклуса „Солунац“.

Промоција књиге проф. др Миломира Степића ГЕОПОЛИТИЧКИ ПОЈМОВНИК БАЛКАНА

Књига енциклопедијског и лексикографског типа, професора др Миломира Степића, „Геополитички појмовник Балкана“ представљена је у Свечаној сали Дома Војске Србије.

Тубликацију издавачке куће „Катена мунди“ представили су рецензенти књиге – професор др Часлав Оцић, члан САНУ, генерал-пуковник у пензији, професор др Бранко Крга, професор др Милош Ковић, редовни професор Филозофског факултета, Бранимир Нешић, директор издавачке куће и професор др Миломир Степић, аутор.

„Геополитички појмовник Балкана“ је „капитална“ књига, која за разлику од многих речника и енциклопедија не обухвата пуку дефиницију појмова, већ настоји да их шире образложи кроз низ повезаних чињеница.

„Ово је пионирска књига у мору књига које су се појавиле у последњих неколико деценија. Миломир Степић поставио је себи задатак да напише геополитички појмовник Балкана и то је веома успешно урадио, истакао је проф. др Оцић.

Геополитика, као млада наука се, пре-

Представљена књига о генералу у пензији Јовану Милановићу

КАКО ЈЕ НАДМУДРЕН НАТО

Дело у издању Издавачке куће „Филип Вишњић” поткрепљено је мноштвом извода из домаће и стране штампе, богато илустровано архивским фотографијама, факсимилима оригиналних докумената, проткано сведочењима учесника догађаја, као и личним освртима генерала Јована Милановића.

Несвакидашња прича о подвигу који је генерал Војске Југославије извео у Бриселу, седишту НАТО пакта, богато и документовано сажета у књигу „Јован Милановић – највећи српски обавештајцац”, 31. јануара је представљена у Свечаној сали београдског Дома Војске Србије.

Свеобухватну студију о обавештајној операцији, коју је зарад заштите своје земље, у административном седишту ЕУ

извео припадник тадашње Војске Југославије генерал-потпуковник у пензији Јован Милановић саставили су потпуковник у пензији Љубан Каран и пуковник у пензији проф. др Илија Кајтез.

Проф. др Кајтез је подсетио на детаље обавештајне акције коју је Милановић покренуо док је као цивилни дипломата бравио у Бриселу од јануара 1995. до децембра 1998. године, и њене домете и далекосежне последице по даљи ток догађаја. Рецензент књиге, пуковник у пензији проф. др Милан Мијалковски, говорећи о значају овог обавештајног подвига, нагласио је чињеницу да је тиме био потпуно поремећен план западне војне Алијансе, што је довело до одлагања агресије на тадашњу Савезну Републику Југославију.

„Милановић је отишао у Брисел у најтеже време да обави најделикатнији задатак за своју земљу”, нагласио је Живадин Јовановић, некадашњи министар иностраних послова СРЈ и рецензент књиге, подсећајући на комплексност међународног положаја наше земље у то време.

Ово је књига о немогућој мисији, о најбољем међу најбољима. Није ни мало случајно што је овај задатак био дат Милановићу који је имао богато искуство као официр, и војно-стручно и педагошко. Он је пример како се људи бирају према циљевима како би се досегли врхунски задаци - истакао је Јовановић.

Милановићев рад у Бриселу био је мотивисан високим осећањем родољубља, а веома мало је водио рачуна о сопственој безбедности „стављао је главу тамо где многи нису смели да ставе ногу”, истакао је проф. др Бранко Крга, генерал пуковник у пензији и рецензент дела.

Објављивање поменуте књиге је у последњих неколико месеци приметно повећало број младих, испуњених патриотизмом, који су се након читања, јавили и распитивали за пријем у нашу агенцију - нагласио је директор Војнообавештајне

Јован Милановић,
највећи српски обавештајцац

агенције, генерал мајор Зоран Стојковић. Уз тврдњу да је у књизи описан само делић тога што је Милановић урадио, генерал-мајор Стојковић је подвукао да наши војни обавештајци и данас раде у врло сложеним околностима међународних односа, значајно доприносећи угледу и позицији наше земље.

Често по живот неизвесне тренутке и амбијент у коме се одвијао његов тадашњи рад у Бриселу, публици је настојао да дочара генерал Милановић откривши, између осталог, детаље разговора са француским официром у НАТО-у, од кога је 1. октобра 1998. добио план агресије на нашу земљу.

Управо захваљујући поменутом плану напада који је Милановић доставио Генералштабу Војске Југославије, дошло је до одлуке НАТО да се у том тренутку одустне од агресије, истакао је генерал-мајор у пензији Милош Ђошан, описујући одређене тактичке потезе које је тада повукла бригада којом је командовао.

Дело у издању Издавачке куће „Филип Вишњић” поткрепљено је мноштвом извода из домаће и стране штампе, богато илустровано архивским фотографијама, факсимилима оригиналних докумената, проткано сведочењима учесника догађаја, као и личним освртима генерала Јована Милановића. Уз присуство бројних еминентних гостију, промоцији у препуној сали Дома војске присуствовао је и бригадни генерал Зоран Драгићевић, начелник штаба Команде Копнене војске.

Свечана сала Дома ВС била је испуњена до последњег места, а многи су и стајали.

ма речима др Крге, и даље бори за објективно признање,

„Аутор је стручном утемељењу геополитике као озбиљне науке дао велики допринос. рекао је др Крга.

Кроз појмове дефинисане у књизи, према мишљењу професора др Ковића, аутор покушава да објасни шта се догађа са његовом земљом и народом, али и светом у којем живимо.

„Стелић пише углађеним, смиреним и врло ефектним књижевним стилем, који се лако чита, што омогућава и оним људима који се не баве науком нити им је блиска било која од научних дисциплина којима се аутор бави”, рекао је др Ковић. Директор издавачке куће „Катена мунди” Бранимир Нешић је, исказујући велику част што је др Стелић свој рукопис понудио њима, истакао да је мало књига „после којих ништа више неће бити исто”.

„У књизи сам, са геополитичког становишта, обрадио неколико група појмова – све државе Балкана, све веће народе Балкана, као и мале етничке групе, које су се у последњих стотинак година асимиловале. Рад на појмовнику сам прекидао пишући друге књиге и радове, али тридесетак година се мисли „појмовнички”, казао је др Стелић, чија је књига овећена наградом „Димитрије Богдановић”.

Сусрет припадника 23. класе ТВА КоВ

ПРВА МОНОГРАФИЈА ТЕХНИЧАРА

Књига, чији су аутори генерал-мајор у пензији Радослав Бабић, потпуковник у пензији Мирослав Јаковљевић и мајор у пензији Михајло Пајевић, са сурадницима из класе, представља вредан и трајан документ о једној од најуспешнијих класа - генерација образованих и оспособљаваних у ЦВТШ КоВ ЈНА, односно Војнотехничкој академији у Београду.

Претпоследње овогодишње новембарске суботе одржан је шести генерацијски скуп припадника 23. класе Техничке војне академије копнене војске који су школовање завршили 1980. године у Загребу. Сусрет је организован како би се обележило 48 година од почетка, односно 43 године од завршетка школовања. Подсећања ради, на свечаности дотадашњи питомци су, после пет година истрајног и озбиљног рада – савладавања обимног наставног градива, борбе са испитима, стицања и усвајања војничких вештина неопходних за професионалног војника, Указом Председништва СФРЈ произведени у чин поручника Техничке службе и примљени у активну војну службу у ЈНА.

Завршна свечаност, којој су присуствовали и њихови најближи, изасланик председника Председништва СФРЈ, представници ССНО и целокупан састав тадашњег Центра војнотехничких школа Копнене војске ЈНА „Генерал армије Иван Гошњак“, одржана је у касарни 2, једној из комплекса овог Центра у којој су школовани кадрови за потребе Техничке и Саобраћајне службе и наменску индустрију Југославије.

Додуше, у марту (20) те 1980. године минулог века одржана је промоција за смерове „Пиротехнологија“ и „Саобраћај“, а у јулу (25) исте године и промоција за четрдесетдвојицу њих из смерова „Наоружање“, „Електроника“, „Мотори и моторна возила“ и „Ракетни“ који су дипломске испите одбранили пре завршне септем-

барске свечаности, на којој је још њих 96 „окачило“ поручнике звездице.

Сусрет некадашњих питомаца са загребачког Црномерца, данас официра у пензији и њихових старешина – командира водова - смерова у новобеоградском ресторану „Дрен“ искоришћен је и за поделу „Монографије 23. класе ТВА КоВ ЈНА“, прве публикације коју су приредили припадници једне од 55 генерација техничких официра ЈНА, Војске Југославије и Војске Србије и Црне Горе, колико их је одшколовано до формирања јединствене Војне академије 2006. године, у овој високошколској образовној и научно-истраживачкој установи у Загребу и Београду.

Монографија, чији су аутори генерал-мајор у пензији Радослав Бабић, потпуковник у пензији Мирослав Јаковљевић и мајор у пензији Михајло Пајевић, са сурадницима из класе, представља вредан и трајан документ о једној од најуспешнијих класа - генерација образованих и оспособљаваних у ЦВТШ КоВ ЈНА, односно Војнотехничкој академији у Београду.

Уређивачки одбор је побројаним ауторима, најагилнијим и најупорнијим члановима, ставио у задатак да писаном речју, монографијама и копијама изворних докумената документује и што је могуће верније представи њихово петогодишње школовање, дружење, лепе и оне мање лепе тренутке пута до првих старешинских звездица, али и потоњу професионалну – војну или другу каријеру генерације младих људи рођених 1956. године и касније. Жеља им је била да

то сачувају за будућа поколења – потомке, али и за наследнике који су или који ће се определити за позив официра Техничке службе у Војсци Србије.

Обимна Монографија, са више од 600 страна А-4 формата, подељена је на седам поглавља: (1) - Технички школски центар и Техничка војна академија, (2) – Двадесеттрећа класа, (3) – Аутобиографије и биографије припадника 23. класе ТВА, (4) – Сусрети, (5) – Сећања класића на тренутке школовања и дружења, (6) – Сећање на погинуле и умрле припаднике Класе и (7) – Прилози, поред ауторских текстова, више стотина фотографија, карикатура, скица и схема, плод је вишегодишњих напора аутора да у публикацији што, колико су им околности и могућности дозвољавале, успешно је осликала њихово „путештвије“ од првих војничких корака до циља и остварења дечачких и младалачких снова, оспособљавање, стасовање и припрему за тежак, одговоран и надамсе частан позив официра наше армије.

Уверени смо да би објављивање ове Монографије могло подстаћи и друге генерације – класе официра Техничке и Саобраћајне службе да се упусте у сличан подухват и оставе своја искуства, сећања и успомене будућим нараштајима за науку. Ипак, ваља напоменути да реализација једног таквог пројекта није нимало једноставна јер захтева много упорности, труда у трагању за изворним документима, фотографијама и другом грађом који су неопходни за израду што обухватније и квалитетније публикације, без обзира штампали је или припремили у електронском издању.

Пионирима у овом подухвату, када је ријеч о официрима Техничке и Саобраћајне службе, треба одати признање за упорност и посвећеност да су идеју, која је дуго тињала и спомињала се на претходним сусретима, окупљањима и дружењима, успели да реализују и материјализују.

Што се пак наредних генерацијских окупљања тиче, учесници су били јединствени у одлуци да се, ако не чешће, она организују барем једном годишње, а не само поводом јубиларних годишњица.

Ј. И. Новак

Фото: Мирослав Јаковљевић

Почиње уклањање нацистичке речне флоте

ПРВИ НЕМАЧКИ БРОД СЕ ВАДИ СА ДНА ДУНАВА

Пројекат од пет година, извлачење 21 или 23 пловила

Помоћник министра за водни саобраћај Предраг Петровић рекао је да Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре тренутно ради истраживање на пројекту „Уклањање потопљене немачке флоте код Прахова“ и да се очекује да први брод из Дунава буде извађен ове године.

Он је рекао да ће истраживање показати на који начин ће моћи да се измисте бродови и да је циљ уклањања флоте да се омогући прописана ширина пловног пута и да се пловни пут учини безбедним за све учеснике.

Петровић је објаснио да је пројекат изузетно сложен и да ће трајати пет година, као и да ће од неких 200 или 180 бродова који су потопљени, гледати да извуку 21, а можда чак и 23, у зависности од тога колико они сметају пловном путу.

Потопљена немачка флота угрожава пловни пут, јер га сужавају са 180 метара, на 90 метара, додао је он.

- Када падне вода, односно у условима нижег водостаја, имамо ситуацију да се бродови буквално на том делу Дунава мимомилазе, због потопљене флоте, што никако није безбедно - рекао је он. Самим уклањањем, како објашњава Петровић, биће омогућена безбедна пловидба, али и бржи проток људи и робе.

- Комплетне информације имаћемо када се поднесе истраживачки извештај, који опет зависи од стања и услова на терену, могућности роњења, снимања, јер вода је жива ствар, а временски услови некада иду наруку, некада не - рекао је Петровић.

Како је рекао, сумња се да на тим бродовима има мина.

- Људи који раде су професионалци, тако су и бирани и због тога ћемо овај пројекат довести безбедно и успешно до краја - рекао је он.

Он додаје да има различитих историјских прича и извора и да на то обраћају пажњу људи који раде на овом пројекту, а истраживање ће рећи како ће се уопште

Потопљени немачки бродови увек „изроне“ при ниском водостају Дунава
Фото Б. Субашић

вадити бродови који су 80 година под водом.

- Дефинитивно је у том конвоју постојао брод-болница, били су и миноловци са минско-експлозивним средствима. Сама флота је бројала негде око 220 бродова, а неких 20 је успут потопљено - рекао је Петровић.

Постоји одређени ниво воде када могу да се ваде бродови из реке.

- Како ће бити уклањање, да ли ће се бродови вадити у целисти или ће се вадити из делова, или ће неки делови бити само склоњени са пловног пута то ћемо видети.

Урадићемо то да буде најбезбедније и најбоље, да се задовољи сврха циља и пројекта, али првенствено морамо пазити на безбедност свих који учествују у том пројекту - рекао је он.

Петровић је рекао да се нада да ће ове године први брод бити извађен из Дунава.

- У току ове године сигурно ће почети

у свајање финансијског плана за 2024. годину и будуће активности чланова на терену. Присутни су упознати и са активностима Главног одбора УВПС. На седницама су као и раније у дискусијама доминирали актуелни проблеми (стамбени, здравствени, регрутовање нових чланова и информисање) и друга статусна питања.

Наглашено је да се ангажовање чланова мора још више конкретно спроводити на терену и то првенствено на пружању социјално-хуманитарне и других видова помоћи, проналаже-

њу нових чланова, остваривању веће претплате на „Војни ветеран“ и на појединим протоколним активностима (свечаним академијама, посетама институцијама, излетима и слично). У дискусијама су потенцирани већ раније познати проблеми који ни данас нису повољно решени. Истакнуто је недовољно информисање чланства, посебно када су у питању повратне информације. Један од предлога је био како остварити сарадњу и дружење са цивилним пензионерима.

Табеларно је, са прецизним подацима, презентована старосна структура и бројно стање чланства по месним организа-

ОПЕРАЦИЈА

„ДУНАВСКИ ВИЛЕЊАК“

Операција „Дунавски вилењак“ је представљала неуспешан покушај пробоја око 200 патролних чамаца, санитарних бродова и баржи немачке црноморске флоте Дунавом од Црног

мора до Београда у септембру 1944.

Одлуку да се флота потопи донео је адмирал Паул Зиб, јер су и совјетске јединице почеле да стижу до Дунава, а потапање је урађено 7. септембра код Прахова и 14., 16. и 17. септембра код Брзе Паланке.

Процењује се да је током операције „Дунавски вилењак“ потопљено између 160 и 220 немачких бродова на путу од Црног мора до луке Прахово у близини Неготина, а према неким историјским документима, са бродова је евакуисано 1.600 рањеника. Неколико бродова је извађено после рата и служили су у речној флоти ЈНА.

вађење. Све зависи од метеоролошких услова, од брзине воде, од видљивости, од могућности роњења. На крају, морамо задовољити и одређене факторе заштите природе, јер у неким периодима године не може ту да се ради, због мрешћења моруна и јесетре. Надам се и мени је жеља да то буде у току ове године - рекао је он.

Извор: *Новости*

цијама. Предложен је усвојено кооптирање Зорана Ристића за члана Надзорног одбора Оп. Организације. **М. Калчић**

Из МО Бежанијска коса

НЕДОСТАЈУ ПОВРАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Месни одбор УВП Бежанијска коса, 29. јануара одржао је своју прву редовну седницу у овој години. Присутствовало је 15 од 20 чланова Месног одбора и шест чланова те месне организације.

Присутни су обавештени да су на седницама Општинског одбора главне тачке дневног реда биле осврт и анализа одржаних седница годишњих скупштина месних организација,

активностима Главног одбора УВПС. На седницама су као и раније у дискусијама доминирали актуелни проблеми (стамбени, здравствени, регрутовање нових чланова и информисање) и друга статусна питања.

Наглашено је да се ангажовање чланова мора још више конкретно спроводити на терену и то првенствено на пружању социјално-хуманитарне и других видова помоћи, проналаже-

ОБАВЕШТЕЊЕ

Моле се подофицири санитарне службе који су завршили школовање 31. 7. 1962. године у Марибору да се јаве заст. прве класе у пензији Стеви Ђушићу на телефон: 00381 064 1240-710, ради организовања обележавања годишњице од завршетка школовања.

Занимљива понуда домаћина из Крчедина

КУЋА ЗА СТАНОВАЊЕ

Редакцији „Војног ветерана“ обратио се Мирослав Силашки који поседује кућу са имањем у Крчедину. Он нуди кућу за становање војном пензионеру који би му помагао у одржавању породичног домаћинства. Силашки располаже обрадивим површинама од 3,5 хектара земље. Хектар и по је под дуњама и лавандом, а остала два за сада нису приведена култури.

Обавеза војног пензионера који се прихвати уговорене обавезе је помоћ домаћину у бризи око дуња и лаванде, а касније и у обрађивању још два хектара, када буду засађени неком културом. На располагању би имао трактор и све остало од алата потребно за рад. Осим бесплатног становања, зависно од обима ангажовања, војни пензионер би на основу уговора могао да има и одређене принадлежности. Није искључено ни класично партнерство. Све је, дакле, ствар договора.

Они који би хтели да се ангажују могу да се јаве и-мејлом на следећу ел. адресу: . Телефон Мирослава Силашког је: 063/680-774.

Сарадња на нишком градском нивоу

ОРГАНИЗАЦИЈА СПОРТСКИХ ТАКМИЧЕЊА

У просторијама Градске организације пензионера у Нишу 12. Јануара одржан је састанак председника Градске организације пензионера, општине Медијана Миливоја Глигоријевића са председником Градске организације УВПС Ниш Зораном Јашовићем.

У веома пријатној атмосфери, два председника су се договорили о даљој сарадњи, а посебно је било речи о Покрету трећег доба у Нишу, који је организатор Олимпијаде „Трећег доба“ за Југоисточну Србију.

Председник УВПС Ниш је предложио да се организују једнодневна такмичења, такозване мини-олимпијаде трећег доба у четири дисциплине (пикадо, брзо ходање на 100 метара, фудбал -шутрање на гол и кошарка - убацивање у кош).

На тим такмичењима би учествовале екипе војних пензионера Ниша, Пирота, Лесковца, Прокупља и Врања и екипе Градске организације пензионера Ниша.

У организацији ових такмичења, значајну помоћ би могли да пруже представници Војске Србије у Нишу. Такмичења би се одржавала у нишким касарнама и на Војном врежинском базену.

На крају састанка, председник УВПС Ниш је председнику Градске организације пензионера, општине Медијана уручио значку удружења.

З. Јашовић

Захвалницу Александру Видановић уручили су Рефик Спахића и Гордана Божић.

Из МО Батајница

ПОСЕТА БОЛЕСНИМ И ВРЕМРЕШНИМ КОЛЕГАМА

Месна организација УВП Батајница према Годишњем плану рада већ дужи низ година планира и организује хуману акцију, обилазак својих чланова који су болесни и непокретни. То се најчешће спроводи у месецу децембру, пред новогодишње и божићне празнике. Обилазак се организује тако што се формирају екипе из МО и обезбеде пригодни поклони и (према списку чланова које треба обићи) реализује се ова акција. Новчана средства за пригодне поклоне организација обезбеђује преко ОпО УВП Земун, а ове године је обезбедила из

Фонда чланарине и на добровољној бази. Након обиласка седам чланова и извршене анализе на нивоу МО врло су дирљиве приче чланова екипа који су их обилазили и казивања болесних и непокретних који су вредни дивљења.

Акција показује да болесни и времешни чланови нису заборављени.

Порука председника МО војних пензионера Батајнице Рефика Спахића је да другови неће бити заборављени и да увек могу да рачунају на помоћ. Р. С.

Обележавање Дана ЈНА у Г. Милановцу

ДРУГАРСТВО ЖИВИ

На дружењу војних пензионера у Горњем Милановцу 22. децембра 2022. године договорено је ново виђење годину дана касније, што је испоштовано уз присуство још већег броја наших колега. Присутствовало је око 65 одсто бројног стања, чиме је доказано да је дружење свима потребно и да га треба и чешће организовати.

Посебна захвалност се упућује колегама који су дошли из других градова, не жалећи време и новац.

Многи нису били у могућности да дођу, али су пожелели успех на овом скупу, са жељом и надом да присуствују већ наредне године. Живот иде даље а године „лете“.

У доброј атмосфери, дружење је трајало до касних сати. Постигнут је нови договор: идуће године у исто време и у још већем броју!

Радисав Васовић.

Из личног угла

НИШКА БАЊА, ТОПЛА ВОДА ...

Половином јула 2023. године урађена ми је операција на срцу у смислу троструког аортокоронарног by-pass-а. Постоперативни период протекао је у проблемима изазваним Clostridium difficile, чије је лечење трајало више од три месеца!?

Позив за бањско лечење сам коначно добио 12. децембра, са почетком лечења од 15. децембра.

По договору са надлежним, јавио сам се у Институт за лечење и рехабилитацију „Нишка бања“ у Нишкој Бањи“ 18. децембра, а лечење завршио 26. децембра 2023. године.

Током лечења, ми кардиолошки болесници, имали смо „вежбе за кардиоваскуларне болеснике“ (најобичније војне вежбе разгибавања) у трајању 10-15 минута у пет понављања (од понедељка закључно са суботом) и вожњу „ергометар бицикла“ у трајању од два пута по пет минута (од понедељка закључно са петком) и ништа више. У Институту сам сазнао да постоје и теренске стазе I и II и теренске стазе III и IV, али у топлијем делу године!?

На ВМА нико није знао да ми објасни који су бенефити и у чему се састоји лечење и рехабилитација у Институту „Нишка Бања“?!

Током осмодневног боравка у бањи, два пута су ми урадили ЕКГ, једном узели крв на анализу, урадили тест оптерећења, а лекар (кардиолог) је два пута обавио визиту иако је била предвиђена за сваки дан! На видном месту била је истакнута листа са именима лекара, пацијената и времену визите.

Особље Института је било коректно, просторије чисте, храна слична оној на ВМА (за мене и добра и довољна).

Све ово је добро, али недовољно и испод очекивања, како мојих тако и других кардиолошких пацијената. „Издржао“ сам осам дана и уштедео нешто новца у војном буџету.

Ако нема још неких садржаја, нпр. тих теренских стаза, предложио сам надлежнима да на ово бањско лечење не шаљу кардиолошке болеснике, посебно не у зимском делу године. На тај начин кардиолошки болесници не би ништа изгубили, а Министарство одбране би уштедела извесна новчана средства.

З. Зељковић

У служби мира

ПОНОСНА НА УЧИЊЕНО

Србија је једна од земаља која, деценијама уназад, спрам сопствених могућности, даје огроман допринос одржавању мира у низу жаришних тачака. Традиција слања „плавих шлемова“ да би се очувао мир, веома је раширена, тако да се истовремено у више земаља упућују мисије Војске Србије.

Била ми је изузетна част да учествујем у мисији мира у централној Африци. Бавила сам се

исхраном наших мировњака. Свакога дана радила сам најмање осам сати и била поносна што представљам Србију. Са успехом смо извршили све постављене задатке у Африци. Имали смо веома добре релације са тамошњим становништвом, изјавила нам је Сержана Купрешанин, запослена у Војној установи „Дедиње“.

О Снежанином раду у Ресторану Дома ВС у Београду војни пензионери који тамо одлазе имају само речи хвале.

З. П.

ПИСМА
Путовање препуно
емоција

ЧЕСТИТКЕ ОРГАНИЗАТОРИМА

Усклопу обележавања 30-годишњице УВПС, Општинска организација УВПС „Нови Београд“ организовала је радно-рекреативну активност чланова Удружења једнодневном посетом Текеришу, Тршићу и Бањи Ковиљаче.

У Текеришу је положен венац на Спомен-костурницу подигнутој за 3.350 погинулих српских војника и одата почаст славним борцима Церске битке од 16. до 20. августа 1914. године. Прву савезничку победу у Првом светском рату на падинама Цера и ширем окружењу, српски јунаци извојевали су под командом легендарних војвода Степе Степановића, Радомира Путника, Живојина Мишића и Петра Бојовића.

Њихови исклесани ликови у Спомен-комплексу Текериш трајан је споменик културе и сећања на легендарне војсковође српске војске.

Учесници скупа су са великом и дужном пажњом обишли комплекс и музеј у оквиру њега, а посебно су слушали надахнути говор домаћина - историчара овог меморијалног споменика за сва времена.

Пуни утисака са два аутобуса наставили су пут до Тршића и посету меморијалном центру и родном месту просветитеља Вука Стефановића Караџића. Културно-образовни центар „Вук Караџић“ ушушкан између планинских предела и потока, представља питому и тиху оазу из које је са великим надахнућем започео свој просветитељски рад, утемељивач српске азбуке Вук Караџић.

Није било лепшег и садржајно богаијег простора, где се део дружења чланова удружења наставио пригодним заједничким ручком и одмором.

При крају добро осмишљене и организоване посете, пут нас је довео до Бање Ковиљаче. У сарадњи са месним одбором УВП Лознице, у хотелској дворани организован је заједнички пригодан скуп за све учеснике удружења и госте.

На скупу је говорио председник ОО УВПС Нови Београд Туманов. Честитајући јубиларну годишњицу Удружења, истакнутим и заслужним члановима подељена су признања, плакете и захвалнице.

У смирају дана, пуни утисака и ведрога расположења, вратили смо се у Београд у вечерњим сатима.

Учесници скупа нису крили своје задовољство и са пуно похвала честитали су организатору на доброј и успешној организацији ове посете.

Члан МО УВПС
„Бежанијска Коса“ **Зоран Ристић**

Школовање војних летача у Панчеву (1938 – 1949)

ГНЕЗДО ПИЛОТА

У кристалисању правца реорганизације ваздухопловног школства у другој половини тридесетих година прошлог века, Панчево се појављује као будући ваздухопловни центар, чему је допринело више фактора.

ПИШУ: др Славиша Влацић
и Милан Мицевски

Панчево је уписано у светску ваздухопловну историју, као место из којег је 1923. године изведен први међународни ноћни лет редовног путничког саобраћаја на свету. Тај град био је и место у којем је 1940. године почела са радом фабрика авиона која постоји и данас, као једини домаћи погон за производњу свих врста ваздухоплова.

Оно што Панчево посебно издваја и позиционира у историји домаћег ваздухопловства су корени организоване и системске едукације домаћег ваздухопловног кадра утемељени на академским принципима. Давне 1938. године у том граду оформљена је прва ваздухопловна академија на овим просторима, да би након паузе током Другог светског рата, поново наставила са радом у измењеним околностима.

Крупан искорак

Визија коју су српско државно и војно руководство испољило на прелазу између 19. и 20. века, резултовала је чињеницом да је Краљевина Србија међу првима формирала своје војно ваздухопловство, далеко испред неких далеко већих и развијенијих држава тога доба. Уочавајући значај ваздухопловства у технолошком, али и практичном војном смислу, прве јединице српског ваздухопловства успешно обављају своје прве задатке већ током Балканских ратова у предвечерје Првог светског рата. За овај крупан искорак изабрани су први летачи и упућени на школовање у Француској. Тежак период Првог светског рата окончан је победом и формирањем нове државе Јужних Словена. Снажна и прекаљена победничка војска из рата излази са властитим ваздухопловним јединицама, које су чврсто позициониране у доктрини војске али и у визијама наших војсковођа. У том смислу, било је потребно одржати замајак и ухватити корак са технолошким прогресом у сфери ваздухопловства. Из иностранства стижу нове летелице, а отварају се и прве домаће фабрике ваздухоплова, из којих излазе и авиони домаће конструкције. Такав напредак морало је да прати и адекватно школовано и обучено људство, посебно летачки састав, јер се са правом сматрало да је образовање било кључни фактор развоја ваздухопловства.

Ослонац на школовању у иностранству није више било ни краткорочна ни дугорочна солуција, тако да се само неколико

месеци по завршетку Првог светског рата, тачније фебруара 1919. године, формира прва пилотска школа у Новом Саду, а пар година касније и друга у Мостару. Ускоро се формирају механичарске, извиђачке, фотографске, метеоролошке и друге школе које захватају не само официрски кадар већ и подофицирски и регрутни састав. Ваздухопловно школство се константно развија, отварају се специјализоване школе, формирају наменски курсеви а хиљаде нових ваздухопловаца ступа у редове Ваздухопловства војске Краљевине Југославије, како је службено називано војно ваздухопловство између два рата.

Стварање Ваздухопловне војне академије

Пројекција формације ваздухопловних борбених јединица није била у складу са оним што је систем школовања и обучавања могао да пружи. Процес и неопходан пут њиховог обучавања доводио је до тога да се наменско оспособљавање завршавало у касним двадесетим и почетком тридесетих година живота, што је кадровски било непожељно. Такође, по неколико година се губило на стицање војничких знања и вештина из, рецимо, пешадије, артиљерије, инжењерије и сл. што није имало посебног значаја за каснију службу. У таквим околностима једини пут било је стварање ефикасније конципираних ваздухопловних школа и наменске Ваздухопловне војне академије.

У кристалисању правца реорганизације ваздухопловног школства у другој половини тридесетих година прошлог века, Панчево се појављује као будући ваздухопловни центар, чему је допринело више фактора. Од 1938. године па до почетка Другог светског рата у Панчеву се налази Команда ваздухопловних школа, Команда пилотских школа, Команда ваздухопловних стручних школа, Ваздухопловна академија, Падобранска школа војног ваздухопловства и Фотографска школа. У Јужном Банату, такође су активне још неке локације, попут Беле Цркве, на којима се изводи ваздухопловна обука где је од 1931. године стационирана Ваздухопловна школа гађања. Почетком следеће деценије у Панчево се сели и фабрика авиона Утва, која у наредним деценијама постаје препознатљиви симбол града Панчева а до данас је остала као највећа српска фабрика авиона.

Други светски рат на неколико година

прекида ваздухопловно школовање у Панчеву, да би се већ 1945. године почело са формирањем новог ваздухопловног центра у Панчеву, на темељима предратне Ваздухопловне академије.

Под именом Ваздухопловно војно училиште (ВВУ), у Панчеву почиње да ради ваздухопловна академија нове Југославије чији образовни замањ прекида Резолуција Информбироа 1948. године и утиче на доношење одлуке о измештању институције даље од граница потенцијалног агресора. У послератном периоду, није активан само панчевачки аеродром као седиште ВВУ већ и друга летелишта у Јужном Банату у којем је формирана веома разграната мрежа аеродрома, укључујући и оне са бетонском пистом (Ечка и Ковин). Авиони који су непосредно пре и после Другог светског рата летели изнад Панчева такође представљају значајно ваздухопловно наслеђе које могу да Панчево сврстају на странице правих историјских ваздухопловних градова.

Пројекција балонских јединица

Реформа војске која је у Србији спроведена крајем 19. века имала је за циљ примену савремених решења, како у организацијско-формацијском, тако и у материјално-техничком смислу. У том смислу, 1893. године се помињу прве намере о формирању балонских јединица и припреми одговарајућег људства.

Прва одлука о школовању стручног кадра донета је 1900. године, а потом је расписан конкурс. Између бројних кандидата 1901. године је изабран капетан Коста Милетић који је потом упућен у Русију. Да би добили пролаз „за ваздухопловни курс“ кандидати су полагали пријемни испит из: руског језика (опште образовање), хемије, физике и математике. Капетан Милетић је студије похађао од фебруара 1901. до новембра 1902. године. Оспособљен је за пилота слободних и везаних балона и за руковођење голубијом поштом. Паралелно, стварани су и други услови за формирање ваздухопловства.

Први балони за Српску војску купљени су марта 1909. године. „Правило о избору, одашилгању, дужностима и припадностима војно-државних питомаца у иностранству“ донето крајем 1909. (објављено у *Службеном војном листу* број 46, од 1. децембра 1909. године - по старом календару), предвиђа и школовање питомаца за ваздухопловство. До 1912. године не постоји систем школовања ваздухопловног кадра у Србији. Једини школовани ваздухопловни стручњак био је капетан Коста Милетића, балонер (аеронаутичар). Десет година после његовог школовања, тачније фебруара 1912. године, расписан је конкурс за школовање шест пилота у Француској.

Изабрани кандидати су априла 1912. године отпутовали за Етамп у Француској, у тадашњу елитну пилотску школу. Школовање је завршено 23. септембра исте године и сви српски кандидати добили су звање дипломирани пилот. Требало је да наставе школовање у француским војним пилотским школама, али то није остварено због избијања балканских ратова. После формирања Ваздухопловне команде, прва искуства српски пилоти су

Зграда прве пилотске школе у Панчеву

имали у саставу Приморског аеропланског одреда код Скадра, марта 1913. године. У Другом балканском рату формирано је јуна 1913. балонско одељење. Председник српске владе наредио је 16. марта 1914. Министарству војном „да се убрза снабдевање Србије извезбаним људима и добрим апаратима“. Међутим, средства су касно одобрена, тек јуна 1914. године, Србија је у рат ушла са скромним ваздухопловним снагама.

Школовање пилота у Француској

Од 1913. до 1915. године није школован ниједан српски пилот. У пролеће 1915. године у Србију је стигла француска ескадрила. Уз њену помоћ у лето 1915. године на аеродрому Пожаревац организована је пилотска школа. Обука полазника-пилота трајала је двадесетак дана. Пошто су оштећени школски авиони, обука је прекинута и потом настављена у Француској. Пре одласка у Француску, већина пожаревацких ђака летели су као извиђачи на борбеним летовима у Француској ескадрили и српској авијацији. То је Друга класа српских пилота од 13 кандидата, који су у Шартру октобра 1915. године завршили обуку и укључени у француске ескадриле на Солунском фронту.

Након повлачења преко Албаније, на Крфу је 1916. извршена реорганизација ваздухопловства. На школовање у Шарт (Француска) у марту 1916. одлази трећа класа. По конкурсу из марта 1917. године у Француску одлази четврта класа пилота.

Веома брз развој војног ваздухопловства и заузимање истакнутог места и улоге на бојишту Првог светског рата као и пројекција нарастајуће ваздухопловне моћи пројектовао се и на друге сегменте који су пратили овај процес. Један од темељних стубова стварања, одржавања и унапређења власти војног ваздухопловства било је обезбеђење довољног броја квалитетних ваздухопловних кадрова, нарочито летачког састава.

Прве јединице војног ваздухопловства, до пристизања наменски школованог кадра, попуњене су људством српских ваздухопловних јединица са Солунског фронта. Такође, проблем смањеног броја ваздухопловног особља, настао демо биллизацијом априла 1920. године, ублажен је пријемом људства југословенског порекла из састава бившег аустроугарског ваздухопловства као и извесног броја

руских ваздухопловаца.

Систем оспособљавања стручног кадра, био је утемељен на искуствима Првог светског рата и под значајним утицајем Француске, у којој су се у периоду 1912.-1917. године школовали пилоти и извиђачи за потребе авијације Краљевине Србије. Потребно стручно особље попуњавало се особљем других родова војске и морнарице после краћих стручних курсева. У прво време, такав начин школовања задовољавао је потребе, али технички

напредак, развој и повећање ваздухопловства, од средине двадесетих година 20. века истакли су потребу организованог школовања ваздухопловног кадра и формирање посебних ваздухопловних школа.

Формирање више војних школа

Прва пилотска школа у Новом Саду отворена је само неколико месеци након завршетка Првог светског рата, тачније 22. фебруара 1919. године. Иста ова школа премештена је 1938. године у Панчево. Формирање школског система југословенског војног ваздухопловства везано је за почетак рада Пилотске школе у Новом Саду. До почетка Другог светског рата формиран је већи број школа за стручно оспособљавање старешинског кадра који се преводио у ваздухопловство из других родова војске, како за потребе летачке тако и помоћне службе.

У војном ваздухопловству целокупно особље се делило на стручно и нестручно. Стручно особље чинила су лица која су непосредно или посредно учествовала у летачкој служби, а према својој улози на авиону или дужностима делило се на летачко и помоћно особље.

Летачко особље је учествовало непосредно у летачкој служби и представљало је стварну снагу намењену за извршење свих задатака војног ваздухопловства у миру и у рату. Помоћно особље су сачињавала стручна лица специјализована за помоћне послове и дужности везане са летачком службом. Сва остала лица војног ваздухопловства чинила су кадар нестручног особља.

Мада је ваздухопловство изразито технички род војске и његово дејство зависи од степена развоја ваздухопловне технике, од првих дана ваздухопловства се сматра да на прво место долази летачко особље од чије способности, предузимљивости и моралних особина тежишно зависи успех ваздухопловства.

Ово особље чинили су официри и подофицири, а према улози коју су вршили на авиону у лету, могли су имати звање извиђача, пилота или аеропланског послуживца.

Конкурси за летаче

Летачко особље се попуњавало искључиво од добровољно пријављеног људства, које је морало имати потребне школске и остале квалификације, као предуслов за успешно школовање у одго-

варајућој стручној школи војног ваздухопловства, као и касније успешно обављање дужности, а све у зависности од одговарајућег летачког звања. Попуњавало се путем конкурса:

-Активним официрима главних родова војске и морнарице;

-Питомцима ниже школе војне академије предвиђеним за попуњу кадра ваздухопловним официрима;

- Активним подофицирима главних родова војске и морнарице и ваздухопловним подофицирима;

- Ђацима (кандидатима за резервне ваздухопловне официре) на одслужењу кадровског рока у војном ваздухопловству;

-Војницима (кандидатима за резервне ваздухопловне подофицире) на одслужењу кадровског рока у војном ваздухопловству.

До формирања Ваздухопловне академије, Ваздухопловство војске је свој официрски, летачки кадар, попуњавало официрима других родова војске и морнарице. Начин примања официра, до 1932. године, није био регулисан законом, већ се спроводио путем решења министра војске и морнарице за сваку годину. Официри, који су конкурсом примљени на спрему у ваздухопловство после завршене ваздухопловне извиђачке школе и једно годишње извиђачке службе у ваздухопловним јединицама превођени су у ваздухопловство као дипломирани извиђачи. Преведени официри имали су право учешћа и на конкурсу за пилотску школу. Од 1926. године, у ваздухопловство су превођени и официри који су завршили само пилотску, без претходно завршене извиђачке школе, а 1927. и 1928. године и нови потпоручници непосредно из Ниже школе војне академије, који су потом школовани за извиђаче, односно пилоте.

Дипломирани извиђачи или пилоти

Овакав начин регрутовања ваздухопловних официра одговарао је почетном периоду организације ваздухопловства, када је за формирање потребног броја јединица, према плану мирнодопског развоја требало, за кратко време, школовати велики број официра. Међутим, децембра 1931. године, анализирајући бројно стање официра у поређењу са постојећим бројем ваздухопловних јединица и бројем оних које је требало још формирати, Команда ваздухопловства војске закључила је да њихов број премашује формацијске потребе и могућности ваздухопловства и предложила реорганизацију начина њиховог примања. Од 1932. године официри примљени на спрему за превод у ваздухопловство, после завршене извиђачке школе и једногодишње извиђачке службе, могли су конкурисати за пријем у извиђачку службу или пилотску школу. Примљени официри превођени су у ваздухопловство као дипломирани извиђачи односно пилоти. Ово је био и једини начин попуњења ваздухопловства официрима пилотима. Остали официри враћани су у свој род војске, али су као резервни извиђачи ратним распоредом били распоређени по ваздухопловним јединицама све до унапређивања у чин мајора.

(Наставља се)

Здравље из дана у дан

ЧАЈ И СУПА ОПОРРАВЉАЈУ ОД ИНФЕКЦИЈА

За јачање имунитета посебно су важне намирнице као што су шумска боровница, нар, лимун, шаргарепа, цвекла, бадем, ораси, семенке бундеве, прополис, мед, маслчак, мајчина душица, оригано, рен, љута паприка

ната у току целе године може бити од помоћи, као и већ споменути фактори - наводи професор Матић.

За јачање имунитета посебно су важне намирнице као што су шумска боровница, нар, поморанџа, лимун, шаргарепа, цвекла, тамнозелено поврће, бадем, ораси, семенке бундеве, прополис, мед, маслчак,

мајчина душица, оригано, рен, бели лук, љута паприка, пилећа супа.

-Рен садржи супстанцу синигрин, који брани ћелије од вируса, као и калцијум, калијум, цинк, витамин Це, магнезијум, фољну киселину, изоцијанате (повећавају леукоците). Нар производи лимфоците и интерфероне који спречавају упале и омогућава митохондријама да производе довољно енергије. Ораси садрже омега-3, који подстичу цитокине на активност лимфоцита - објашњава нутрициониста.

Уз сагласност фармацеута или стручњака могу се узимати витамин Де, цинк и селен од суплемената. Витамин Де подстиче стварање малих пептида који убијају бактерије и вирусе без антибиотске отпорности и нуспојава. Он истовремено подиже ниво серотонина и ниво леукоцита. Цинк генерално јача имуносистем, омогућавајући добру обуку Т-лимфоцита, великих бораца у борби против инфекција. Селен омогућава добар рад штитасте жлезде и позитивно делује на јачање имунитета.

-Ако је већ дошло до инфекције, одмор и мировање са смањеним уносом хране су неопходни за опоравак јер је потребно да се сва енергија усмери ка опоравку и јачању имуносистема. Лечење на своју руку није пожељно. За време инфекција познато је да добро расположење и смех подстичу ћелије убице на активност. А љутња, бес, брига смањују активност имуносистема - објаснио је професор Матић.

Од прехладе, грипа, вируса некако

свима још теже падају инфекције дигестивног система или система за варење, чију заразу могу изазвати бактерије, вируси и неке врсте паразита. Могу напасти желуца, оштетити слузокожу желуца - гастритис, али исто тако могу изазвати тровање у пределу желуца, изазвати повраћање, малаксалост, главобољу, у неким случајевима повишену температуру.

Ови симптоми могу да се појаве код свих узраста, али су подложнија деца, старије особе, особе са ослабљеним имунитетом и неким тежим облицима болести.

-Дијареја и повраћање који трају дуже од три, четири дана захтевају помоћ лекара. Код акутних стања, посебно код дијареје или тровања, најважније је узимање довољно течности и електролита.

Од намирница треба конзумирати само барену шаргарепу, кромпир, пиринач, препечен хлеб, зреле банане. Од помоћи може да буде чај од нане са кашиком матичног сока од нара. У неким случајевима од помоћи је једна мања чаша напитка „кола“, који се пије у гутљајима по мало - наводи Виолета Арсић, нутрициониста.

Важно је за време инфекције, како напомиње, одмарање, избегавање физичке и умне активности. Али превенција је кључна за спречавање и ширење инфекције.

По потреби, код тровања може да се користи активни угаљ уз констатацију стручног лица.

Посебно осетљива категорија, подсећа професор Матић, када су у питању разне тегобе које нас муче у току целе године и када посебно мора да се обрати пажња на исхрану и уопште начин живота, јесу труднице.

-Првенствено исхрана треба да буде разноврсна, и паметно пробрана по могућству од познатих произвођача или продаваца. У зимском периоду требало би стално да буде присутно воће у коме има доста витамина Це типа поморанџа, јабука, крушка, нар, лимун, киви, мандарина, затим кисели купус, туршија, кромпир, шаргарепа, бели и црни лук, цвекла, бундева... Све су ово намирнице које су изузетно здраве и пуне витамина и минерала. Мед је неприкосновен, прополис, матични млеч, чајеви који су изузетно важни, поготову топли - каже Снежана Костов, гинеколошко-акушерска сестра и нутрициониста.

Она истиче да би требало да свака трудница уноси и доста течности јер је то за правилно функционирање бебе јако важно. Свакако је препоручљиво да то буду вода или свеже цеђени природни сокови.

-Када је имуносистем труднице добар, посебно пред порођај, и у току дојења, онда ће се створити довољна количина антитела која ће у току дојења беба примити и одржавати свој имуносистем добрим - закључује Снежана Костов.

Јулијана Симић Теншић
Извор: *Здравље у тањиру*

Чим нас температура обори у кревет, мада само и нос кад се запуши или глава боли, а тек стомак ако завија, тешко нам је и да погледамо храну. А обично тада нас терају да једемо јер „не можеш без ичега цео дан“. Нема апетита, чак сама помисао на оброк изазива непријатност. Зато се намеће питање да ли тада треба јести и шта.

-Ништа! Ништа не треба да се једе изузев мало неког воћа, врућих чајева и супица - изричит је проф. др Момчило Матић, нутрициониста.

А на питање шта би требало чинити у таквим ситуацијама, он наглашава да би, пре свега, било корисно да покушамо да их спречимо.

-Само оптималан рад имуносистема може да одбрани организам од инфекција или смањи могућност да се јаве. А имуносистем је један од најважнијих органа у нашем телу који нас брани не само од вируса, бактерија, паразита и других микроорганизама већ и од токсичних материјала и супстанци које улазе у наше тело које он не препознаје. Да би добро функционисао мора имати оптималне услове, а то су правилна исхрана, довољно сна, баланс емоција и хормона, довољно физичке активности и вежбања. Та синергија је сигуран пут да избегнемо инфекције и последице које из њих могу настати. Чести и претерани напади на наш имуносистем слабе и његов адекватан одговор, изазивајући инфекције кроз упалне процесе, оштећујући ћелије, ткива и органе. Уз довољан унос важних нутрије-

Чудесни биљни свет

КАФА ОД КОВОРА, ЛЕК ЗА ВАРЕЊЕ

Цикорија се користи као замена за омиљени напитац, а у народној медицини за бољи рад желуца, слезине и јетре, регулацију пробаве

Често не можемо ни претпоставити колико лековитих биљака расте на запуштеним и неуређеним местима урбаних средина, а обично их сматрамо штетним зато што нарушавају естетски изглед окружења у коме живимо. Таква једна биљка је и цикорија, која расте скоро на свим континентима, а у неким деловима света среће се и као гајена биљка која се користи као замена за кафу.

На нашим просторима расте скоро свуда као коров, поред стаза и путева, по зидинама, по ободима шума, њивама, баштама, вртовима, воћњацима, виноградима, запуштеним и неуређеним местима. Јавља се у различитим биљним заједницама, степским, ливадским, пашњачким. У народу је позната под називима: водопија, женетрга, радич, модрица, коњогриз, водоплав, цигура.

Према ботаничкој класификацији припада роду *Cichorium*, најчешће распрострањене у Средоземној области. Ова вишегодишња зељаста биљка крутог, усправног, у горњем делу

разгранатог стабла нарасте до висине од 30 до 120 сантиметара. Цвета од јула до септембра. Главице се отварају само пре подне.

Од биолошки вредних материја корен садржи доста инулина, нарочито у јесен, затим горки гликозид интибин, танине, пектине, горке материје лактицин и лактупикрин а у надземним деловима има још и гликозида цикорина.

Инулин је полисахарид који хидролизом даје левулозу (фруктозу или воћни шећер), стога се биљка препоручује дијабетичарима. Ово је сасвим оправдано, јер цикорија уместо скроба као резервну храну има инулин. Испржен и самлевен корен гајене цикорије користи се као додаток или замена кафи. Дијететичари је пре поручују за употребу и у облику салате, нарочито у пролеће, заједно с маслачком.

У народној медицини за израду лековитих припремака употребљавају се корен, цвет и лист. Током пролећа и лета, у фази цветања, по лепом и сувом времену врши се сакупљање листова и цветова, који се суше у хладовини на промајном месту. Вађење корена врши се у јесен или у рано пролеће. Осушено корење се чува у добро затвореним судовима, заштићено од влаге, светлости и штеточина до годину дана.

Користи се за лечење органа за варење, пре свега, за појачавање апетита, за бољи рад желуца, слезине и јетре, регулацију пробаве, за обилније лучење мокраће и жучи и др. Такође, може се користити и за лечење анемије.

Цикорија је нашла место и у холистичкој медицини. Састојак је Бахових цветних капи које холистичка медицинска примењује за лечење лоших емоционалних стања.

Др Марко Љ. Несторовић
Извор: Магазин

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, од носно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

НАЈБОЉЕ Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel: 011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel: 011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatzonex.rs
info@slusniaparatzonex.rs

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Насловна
страна:

Милен
Чуљић

Година XXII. Број 240 ЈАНУАР 2024

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Мр Александар Симоновски, мр Милан
Шумоња, Будимир М. Попадић, Душан
Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Јован Симић (Краљево), Зоран Јашовић
(Ниш) и Трајче Митушев (Земун)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИСЧН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:
***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:
- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- Умањење укупних трошкова за висину рефундације
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.
Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почаста преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

Срби никада нису мрзели друге народе, они се радије међусобно мрзе.

Све док паметнији попушта глупима, шансе су им никакве...

Онај што ћути, опире се свему.

Ум коме није Богом дан, Нема му друге до да буде одан.

Факат је да је владавина медиокритета, најдемократскија владавина света.

Бранко Н. Ракочевић

TANJAdent

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.
Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х